

100 jaargang no. 11, november 1979

Onze Vogels

maandblad van de nederlandse bond van vogelliefhebbers

DAGELIJKS BESTUUR N.B.v.V.

Voorzitter: A. van Liempd, Rubensstraat 17,
4812 AK Breda, telefoon (076) 13 61 37.

Secretaris: H. de Geus, Amersfoortsestraat 71,
3772 CH Barneveld, telefoon (03420) 61 60.

Penningmeester: J. van Splunter, Vijverberg Zuid 44,
4621 AT Bergen op Zoom.

2e Voorzitter: W.J. Mulder, Verwerstraat 39,
7415 RZ Deventer, telefoon (05700) 2 36 48.

Commissaris: D.J. van der Molen, Esschingstraat 80,
7721 XD Dalfsen, telefoon (05293) 12 57.

DISTRICTSVOORZITTERS

District Groningen: R.P. Smith, Zuiderveen 36a,
9673 EL Winschoten, telefoon (05970) 1 35 83.

District Friesland: J. Forsten, Zuiderkade 8,
8801 MJ Franeker, telefoon (05170) 29 68.

District Drenthe: J.H. Heijnen, W. Grolstraat 126,
7885 EL Barger Oosterveld, telefoon (05910) 2 54 20.

District Overijssel: A.M. van Rijn, Pr. Margrietstraat 41,
7481 GG Haaksbergen, telefoon (05427) 30 06.

District Gelderland: D.J. Prinsen, Berkenlaan 132,
7064 HT Silvolde, telefoon (08350) 53 14.

District Utrecht: C. van Lunteren, Vlasoord 13,
3991 XC Houten, telefoon (03403) 26 08.

District Noord-Holland: A.J.F. Lammerse,
Oude Kruisweg 104, 2142 EH Cruquius,
telefoon (023) 28 59 06.

District Zuid-Holland: G.C. Goedschalk,
Akeleistraat 148, 2565 PC Den Haag,
telefoon (070) 68 16 70.

District Zeeland: J. van der Walle, Churchillweg 4,
4561 WN Hulst, telefoon (01140) 38 16.

District West Noord-Brabant: J.C.W. Luijsterburg,
Nieuweweg 23, 4631 TC Hoogerheide,
telefoon (01646) 31 17.

District Oost Noord-Brabant: J.C. Vos, Braillestraat 2,
5361 AK Grave, telefoon (08860) 29 78.

District Limburg: H.J. Nooijen, Reigerstraat 29,
5932 VX Tegelen, telefoon (077) 3 34 58.

CONTACTPERSONEN TECHNISCHE COMMISSIES

G. van der Meijden, Kemperlandstraat 27,
5283 CK Boxtel, telefoon (04116) 7 45 29, voor tropen,
grasparkieten etc.

H.J. Veerkamp, Royaardsplein 12, 3123 AN Schiedam,
telefoon (010) 71 48 39, voor kleur- en postuurkanaries.

H. Warmerdam, v.d. Duin van Maasdamlaan 45,
2181 XB Hillegom, telefoon (02520) 1 75 57,
voor zangkanaries.

BONDSBUREAU N.B.v.V.

Aletta Jacobsstraat 4, postbus 74,
4600 AB Bergen op Zoom,
gironummer 1148324, telefoon (01640) 3 50 07.
Geopend: 08.00 - 17.00 uur. 's Zaterdags gesloten.

ABONNEMENTEN

Bij vooruitbetaling.

Binnenland f 27,50 per jaar, bij vooruitbetaling op onze
giro 1148324. **Buitenland** f 37,50 per jaar, per luchtpost
extra tarief volgens PTT-kosten.

België: 400 Bfr per jaar, bij vooruitbetaling op rekening
nr. 000-0156074-01 bij het bestuur der postcheck te
Brussel 1.

Opgave abonnement bij het Bondsbureau,
Bergen op Zoom.

Onze

MAANDBLAD VAN DE NEDERLANDSE

LIDMAATSCHAP

Wie als lid van de N.B.v.V. wenst toe te treden, wende
zich schriftelijk tot de secretaris van een in zijn
plaats van inwoning gevestigde afdeling.

ADRESSEN SPECIAALCLUBS N.B.v.V.

Nederlandse Zebra-vinkenclub

Secretaris: J.G. J. van Valkenburg, Snijderstraat 15a,
4204 EB Gorkum, telefoon (01830) 3 45 83.
Penningmeester: A.A. Straver, Emmalaan 9,
2405 GA Alphen a.d. Rijn, Postgiro 3541696 t.n.v.
penningm. NZC Alphen a.d. Rijn.
Contributie f 20,— per jaar. Entree f 5,—.

Speciaalclub Vorm- en Postuurkanaries

Secretaris: W. de Vries, Vleugel 3,
3173 RE Poortugaal, telefoon (010) 38 27 43.
Penningmeester: L.J.G. Rovers,
W.H. Jordaansingel 40, 7481 GP Haaksbergen,
telefoon (05427) 28 24.
Giro t.n.v. de postuurkanarieclub nr. 1667906.
Contributie f 20,— per jaar. Entree f 5,—.

Speciaalclub Eur. vogels en hun hybriden

Secretaris: S.A. van Dongen, Schimmelpenninck-
straat 17, 5037 RT Tilburg, telefoon (013) 67 25 05.
Penningmeester: G.F. Jansen, Fresiastraat 15,
3742 TK Baarn, telefoon (02154) 1 83 34.
Giro 3158484 t.n.v. Spec. cl. Eur. Vogels.
Contributie f 20,— per jaar. Entree f 5,—.

Speciaalclub van insekten- en vruchtenetende vogels

Secretaris: H. Kehl, Plein 1953, nr. 144,
3086 EK Rotterdam, telefoon (010) 80 28 54.
Penningmeester: E. Zehenpenning, Acacialaan 8,
3741 WC Baarn, telefoon (02154) 1 20 07,
giro 2625815, t.n.v. penn. speciaalclub.
Contributie f 25,— per jaar. entree f 5,—.

Japane Meeuwenclub

Secretaris: A. Kok, Pals 29, 6931 DJ Westervoort,
telefoon (08303) 23 58.
Penningmeester: W.A.M. Berns, Kerkallee 91,
6882 AP Velp, Gld., telefoon (085) 61 96 28.
Rek.nr. 30.39.88.207 Rabobank, Velp.
t.n.v. Penningmeester J.M.C.
Contributie f 15,— per jaar. Entree f 5,—.

Parkieten Speciaalclub van Gras- en Grote parkieten

Secretaris: J. M. Lupsan, Hoge Waard 31,
6825 JL Arnhem, telefoon (085) 61 19 15.
Penningmeester J. Versluis, Kat. Lagedijk 133b,
3081 ZP Rotterdam, telefoon (010) 84 11 86
Postgiro nr. 3587100 t.n.v. Penn.: Parkieten
Speciaal Club.
Contributie f 20,— per jaar. Entree f 5,—.
Inlichtingen, opgave nieuwe leden en betaling
contributie uitsluitend aan bovenstaande adressen.

Vogels

D VAN VOGELLIEFHEBBERS (OPLAGE 49.000)

EDACTIE

J.E. van Berkel
hr. Walraven

redactieadres: Postbus 74, 4600 AB Bergen op Zoom

VERANTWOORDELIJKHEID

De uitgever van dit blad, de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers, is niet verantwoordelijk voor de inhoud van hierin opgenomen advertenties en erkent geen enkele verplichting tot opnemen van aangeboden advertenties.

De auteurs blijven verantwoordelijk voor de inhoud van hun artikelen. Door publicatie neemt de uitgever geen enkele verantwoordelijkheid op zich. Het zonder schriftelijke toestemming overnemen van artikelen of deelen daarvan is verboden.

ADVERTENTIES

Voor advertenties — ook die van leden en abonnees — met een zakelijk karakter, zijn tarieven en verdere lichtingen verkrijgbaar bij het Bondsbureau van de N.B.v.V. Kleine annonces, voor afdelingen, leden en abonnees op „Onze Vogels”, van zuivere particuliere aard zie onder „Vraag en Aanbod”.

ADRESSEN

LEURKANARIES aan: W.C. Oonk, Bergweg 37,
342 EP Lochem.

WATERSLAGERS aan: H. Warmerdam, v.d. Duin van
Aasdamlaan 45, 2181 XB Hillegom.

ARZERS aan: E. de Koning, Vrouwenweg 16,
322 LK Leiden.

RASPARKIETEN aan: H.W.J. v.d. Linden,
verbodestraat 72, 5921 ES Blerick.

REBRAVINKEN, JAPANSE MEEUWEN EN TROPEN-
ASTAARDEN aan: J. van Strien,
Oudaanstraat 8, 9254 CM Hardegarijp.

ROTE PARKIETEN, EUROPESE VOGELS (WILDZANG)
EN HUN BASTAARDEN aan: D.A. Duivis,
St. Josephstraat 46, 4847 SG Teteringen.

PROTISCHE VOGELS aan: H. Kehl, Plein 1953 nr. 144
3086 EK Rotterdam.

DRM- EN POSTUURKANARIES aan: A.P. Kools,
Olenweg 9, 4505 PM Zuidzande.

Postzegels voor antwoord bijsluiten.

Het volgende nummer wordt ter post bezorgd op
17 december 1979

IN DIT NUMMER

	pag.
De Reuzenreiger	468
De Japanse Meesgoudvink	469
Luchtzakruptuur bij een blauwvoorhoofd	
Amazone papegaai	471
Het geslacht Estrilda IV	472
Grasparkieten allerlei	479
De Pruimkopparkiet	481
Uw vraag, ons antwoord	483
De dwergekster	484
De kleine jachtekster	485
Inschrijfformulier NBvV bondskampioen 1980	II
Inschrijfformulier Verkoopklasse Vogel '80	III
Bondskampioenschappen 1979-180	486
Coniferen zijn waardevolle groenblijvers	488
Veldlathyrus	489
De volière van de maand	490
Op verzoek van...	493
Kweek en kweekselectie 1-2	494
Exotische vogels als huisdier Ja of Nee	496
NBvV Boekenservice	497
Zeldzame kweekresultaten	498
NBvV-Service	498
Vraag en Aanbod	499

IN DIT NUMMER ADVERTEREN

	pag.
Thieme	478
Sluis	480
Edition Leipzig	482
W. Rouppe van der Voort, Oosterbeek, Conditio, De Tropenhal en Cédé	I
Metaalwarenfabriek Hulskamp b.v., Benny Slagers, Tek, Fauna Lux en Henk van Os	IV
Blankestijn, Orni-Mondo	490
Adgefo, Edelchemie Panheel b.v.	491
Siem van 't Hart, Hellingman bv, Voordewind	498
Fauna metaalwaren	501
Sabri Pet Supplies	502
Beaphar	504
V.V.R. Vogelvoederfabriek, Broed Mij, Van Wijngaarden b.v.	505
404	506
F. Thijssen, Rein v.d. Veen, Minifauna, Animall, Theiling	507
Witte Molen	508

Foto voorplaat: Goliatreiger
Vogelpark Walsrode/Horst Müller

Ontwerp en druk: Steens b.v., boekdruk/offset
Postbus 59 - Schiedam - Telefoon (010) 73 00 88

De Reuzenreiger

Ongetwijfeld zullen de lezers en lezeressen van 'Onze Vogels' onmiddellijk zien dat de vogel op de buitenkant van het blad een reiger is. Maar lang niet iedereen zal kunnen vertellen welke reiger het is. Deze komt namelijk niet voor in Europa, maar heeft domicilie in grote delen van Afrika, voornamelijk bezuiden de Sahara. In Zuid-Afrika heeft men hem alleen waargenomen in Natal en Transvaal. Tevens heeft hij domicilie op Madagascar, in de Sinaï en soms langs de noordelijke kusten van de Rode Zee. Men kan hem aantreffen in zowel zout- als zoetwatergebieden, van zeeniveau tot hoogten van bijna 2000 m. De Reuzenreiger, die de wetenschappelijke naam *Ardea goliath* heeft en daarom ook wel Goliathreiger wordt genoemd, is standvogel in Afrika hoewel hij waargenomen is in Irak, Palestina, India en op Ceylon.

Het lijkt mij overbodig een signalement van deze reus onder de reiger – hij wordt ruim anderhalve meter lang – te geven, omdat de afbeelding voor zichzelf spreekt. Zo op het eerste gezicht heeft hij wel iets van een Purperreiger, maar er zijn verschillen: de kruinveren zijn bruin in plaats van zwart, de kuif is betrekkelijk kort en ook de opvallende zwarte halsstreep ontbreekt. Wel het oog lopend is de witte kin.

Gewoonlijk treft men deze reiger alleen of in paren aan. Ze staan bekend als vrij schuw, hoewel men in Afrika geregeld aan kan treffen de buurt van vissersdorpen! Zij versen door roerloos in ondiep water staan en zijn veel meer dan de overige reigers op vis aangewezen. Ze doen zich dus niet te goed aan mollen, ratten, insecten en andere kleine dieren, zoals bij voorbeeld on Blauwe reiger. En de vissen die bemachtigen zijn doorgaans niet van de kleinste. Er zijn vangsten bekend van vissen – palingen, harde en katvissen – van meerdere ponden! Maar vaak moet hij 'knokken om zijn buit, omdat de Afrikaanse zeearend hem vaak probeert te prooi te ontfutselen. Grzimek schrijft hierover: 'De Afrikaanse zeearend berooft bijzonder graag andere vliegende vogels – pelikanen en aalscholvers – van hun prooi. Speciaal valt hij met zijn onvermoeibare vechtlust de statige reuzenreiger lastig; vaak grijpt hij zich aan die hals vast, totdat de reiger zijn bevelen moet uitbraken. De buitgemakte vis laat de Afrikaanse zeearend eigenaardig genoeg vaak vallen of hij kropt er slechts weinig van. De inheemsen zoeken deze vissen dan op en profiteren zo van de vangst van de arend.' (Je zou hoozweren dat het gewoon 'pesterij' is

In tegenstelling tot de meeste andere reigers broeden deze reuzen niet in kolonies, hoewel soms wel tussen andere soorten. Dit is denkbaar niet zo verwonderlijk, want waar zouden de vogels, als ze in kolonies zouden

roeden, voldoende grote vissen unnen bemachtigen? Het nest is een vrij groot platform, met een diameter van bijna een meter en gemaakt van takken en riet, gevoerd met fijner materiaal. Er worden drie echte, kalkachtig blauwe eieren gelegd, die gedurende vier weken worden bebroed. De jongen blijven beperkt kort in het nest, want na vijf tot zes weken vliegen ze al uit. Het nest bevindt zich gewoonlijk laag bij de grond of het water, tussen het riet, in struiken of laag geboomte. Volgens 'Birds of the World' waar een aantal van de gegevens in dit artikel aan ontleend zijn) zijn bij het Rudolfmeer nesten op de oevers gevonden tussen grote keien en alstienen.

Meindert de Jong

De Japanse Meesgoudvink

Foto en Tekst: Petr. Podpera,
Praag, Tsjecho-Slowakije
Vertaling/bewerking: M. Lejeune

Oppervlakkig gezien doet de Japanse meesgoudvink, *Uragus sibiricus* vanwege zijn lange staart even denken aan de staartmees, *Aegithalos caudatus*. Zijn woongebied strekt zich uit van het oostelijk deel van de Sovjet-Unie, West-Siberië uit tot aan de kust van de Grote Oceaan, het zuidelijk deel van Sachalin en noordelijk Japan, Hokkaidô. Als habitat prefereert deze vogel de nabijheid van water, waar zich dicht onderhout bevindt. In de broedtijd leven de meesgoudvinken in paren, maar daar buiten in kleine groepjes. Zij overwinteren verder zuidelijk in Centraal-Azië en Midden-China. Het nest wordt in struiken gebouwd en er worden vier tot vijf groenigblauwe eitjes gelegd, die voorzien zijn van zwarte vlekjes. Hier is een vrouwtje afgebeeld; het mannetje heeft zacht roze wangen, flanken, onderborst en stuit.

De jonge vogels lijken op de wijfjes. Het snaveltje is kegelvormig en aan de punt iets haakvormig omgebogen, zodat het geschikt is om allerlei

knoppen uit te pikken. Het hoofdvoedsel bestaat echter hoofdzakelijk uit allerlei zaden. In gevangenschap worden deze vogels heel gauw erg vet en daarom dient men met oliehoudende zaden als zonnebloempitten en hennep uiterst voorzichtig te zijn. De vogel eet ook wel gierst en koolzaad, maar het lievelingsvoer schijnt toch het zaad van cichorei te zijn. In Tjecho-Slowakije en in Rusland werden in de voliëre kweekresultaten bereikt. In de broedtijd zijn de mannetjes zeer agressief.

Ondanks de robuuste verschijning en de opvallend lange staart is de vogel uiterst behendig en beweegt zich met gemak door de begroeiing in de voliëre. Meesgoudvinken baden graag en hebben liever open schalen dan de speciaal geconstrueerde badhuisjes. Helaas verbleekt in gevangenschap de rode kleur van de mannetjes, zoals wij dat ook kennen bij de kneu, *Carduelis cannabina* of de kruisbek, *Loxia curvirostra*.

Luchtzakruptuur bij een blauw

Vogelkliniek G. Th. F. Kaal,
Amersfoort

Hulp werd ingeroepen bij een blauwvoorhoofd Amazone, die, ofschoon de vogel op dat moment geen ernstige verschijnselen vertoonde, langzaam maar zeker een monsterachtig uiterlijk ging vertonen. Hij ging meer op een Hollandse kropper lijken dan op een papegaai. Op het oog een enorme opgezette krop en sterk opgezette veren in de nek. Bij nauwkeuriger observatie en palpatie bleek al gauw dat hier sprake was van een luchtzakruptuur. Misschien zou men ook nog kunnen waarnemen, dat de vogel iets kortademiger was dan normaal, maar dat was ook maar minimaal en de eetlust was normaal.

Oorzaak: zoals gevoeglijk bekend verondersteld mag worden zijn luchtzakken grote holtes, gevuld met lucht, die in verbinding staan met de vogellongen en die een essentiële functie hebben bij de ademhaling van de vogels. Ook maken ze het soortelijk gewicht van de vogel veel lager waardoor deze ook een wezenlijke functie hebben bij het vliegen. De luchtzakken bevinden zich tussen de huid en de spieren maar ook in de buikholte en in de vleugelbeenderen.

Nu kan er, bijna altijd door een **mechanisch** geweld, een scheur in zo'n luchtzakwand komen waardoor er lucht vanuit de luchtzak in het omringend weefsel dringt. Wanneer er een ruptuur in de luchtzak van de buikholte optreedt dan zal men er uitwendig weinig of niets van zien maar komt er een scheur in een onderhuidse luchtzak dan ziet men dat de vogel langzaam maar zeker opgeblazen wordt. De lucht gaat dan via de longen naar de luchtzakken en via de ruptuur (dit wondje hoeft maar zeer klein te zijn) naar het onderhuids bindweefsel. Dit weefsel is zeer elastisch vandaar dat er nogal wat lucht in dit weefsel terecht kan komen. De luchtzakscheur werkt n.l. als een ventiel, d.w.z. dat er met elke inademing een weinig lucht via de ruptuur ontsnapt naar het onderhuids weefsel en dat de scheur met de uitademing door de versterkte spierwerking dichtgedrukt wordt. De vogel pompt zichzelf als het ware op.

De vogel ondervindt er in het begin weinig hinder van, hoewel het dier er gedrochtelijk uit kan zien. Later wanneer er steeds meer lucht onder de huid komt zien we verschijnselen komen van de kant van de ademhalingstractus.

De ademhaling wordt iets sneller maar ook veel dieper. Men kan de ademhalingsbewegingen nu duidelijk zien i.t.t. een normale vogel rust waarbij men de ademhalingsbewegingen nauwelijks kan waarnemen. Men kan zich goed voorstellen dat er steeds een dreigend gevaar bestaat op een luchtzakontsteking met daar aansluitend een longontsteking.

Behandeling: Wanneer men gewoont afwacht gaat het op den duur meestal niet goed zoals reeds boven vermeld is. Ook zou – en dit kan alleen theoretisch gesteld worden – de prognose afhangt van de grootte van de scheur. De inwendige scheur

Bl-voorhoofd amazone met een luchtzakruptuur vóór de operatie.

hoofd Amazone papegaai

is door de voortdurende ademhalingsbewegingen in beweging waardoor maar een zeer langzame genezing kan plaats vinden en ook door de spanning van de overtollige lucht krijgen we bijna geen verkleving van de wondranden. Om die spanning te verminderen heeft men geprobeerd met een steriele canule een of meerdere gaatjes te prikken door de huid. De lucht kan dan via deze kleine openinkjes ontsnappen. In bijna alle gevallen komen de verschijnselen na deze ingreep zeer snel weer terug. Een enkele keer kan men meer succes hebben wanneer we een grotere huidsnede maken. Maar ook nu zien we maar al te vaak een terugkeren van de problemen.

Vandaar dat we naar een andere techniek gezocht hebben: We hebben de papegaai in narcose gebracht en nadat we op de borstwand enkele veren hebben verwijderd en de huid gedesinfecteerd hebben we via een kleine huidsnede een klein plastic slangetje (= een drain) onder de huid gebracht en het uiteinde aan

na de operatie, met kraag.

de huid vastgehecht zodat er een permanente verbinding tot stand is gekomen tussen de luchtzak en de buitenlucht. De inwendige scheur krijgt op deze manier rust en tijd om te genezen. We hebben deze drain meer dan 6 weken (!) laten zitten. Al die tijd heeft de vogel een plastic kraag omgehad om te voorkomen dat de papegaai deze eruit zou wroeten. Ook heeft de vogel langere tijd antibiotica toegediend gekregen om te voorkomen dat er zich een luchtzakontsteking kan ontwikkelen en tevens een middel tegen de aspergillosis.

Na ruim 6 weken is de drain verwijderd en de vogel heeft het verder prima gedaan.

Kortgeleden kregen we een geelkuijkakatoe aangeboden met precies dezelfde verschijnselen. We hebben deze vogel een identiek plastic buisje ingebracht maar nu niet op de voorkant maar achter op de schedel op de overgang naar de nek. We hebben dit buisje helemaal via de onderhuid naar beneden gebracht.

We hebben het uiteinde zodanig in de huid vastgehecht dat de vogel het er niet uit kon krabben. Het voordeel is dat we nu niet met een kraagje behoeven te werken.

□

tijdens de operatie: het plastic buisje is reeds ingebracht.

Tekst: Luk van Praet
 Illustratie: Mia Grijseels
 Foto's: Cees Scholz, Horst Bielfelc
 en Chris Coorevits.

HET GESLACHT ESTRILDA IV

De erythronotosgroep: elfen- en feeënastrild

Binnen het geslacht Estrilda vormen beide soorten het subgenus Brunhilda. Net zoals bij de vogels u de nonnula-groep (subgenus Krimhilda) lijken beiden vertegenwoordigers van deze groep goed op elkaar zodat ze in de vogelhandel meestal als elfenastrild worden aangeboden. De feeënastrild trouwens worc lang niet door alle ornithologen als afzonderlijke soort beschouwd doch als ondersoort van de elfer astrild (Schouteden). Aangezien ze veel verward wordt met de elfenastrild wordt ze in diverse vogellie hebberstijdschriften nauwelijks of zelfs helemaal niet vermeld. Toch zou ze af en toe reeds ingevoerd zijn in kleine aantallen of zelfs in losse exemplaren (Wolters). De meeste feeënastrilden die aangebode werden bleken volgens mijn persoonlijke ervaring vogels te zijn van de ondersoort Estrilda erythronoto delamerei, een lichte vorm van de elfenastrild met een opvallend witte afzoming van de wangvlek en ee licht voorhoofd. In het frans worden beiden soorten Astrild des fées genoemd.

In voorliggend artikel zullen we ons verder beperken tot de elfenastrild, de feeënastrild zal dan het onde werp van ons volgend artikel uitmaken.

ELFENASRILD

Naamgeving

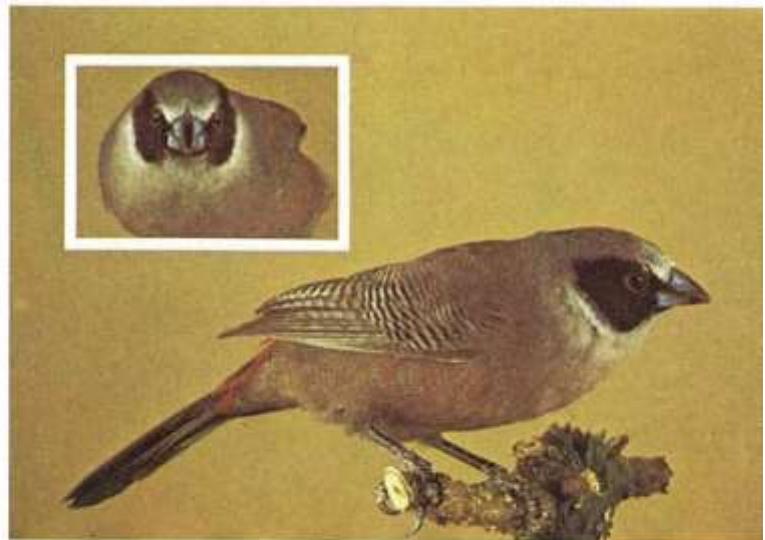
Als synoniem voor de wetenschap- pelijke naam treffen we af en toe wel eens erythronotos of erythronota aan. Wij houden het bij de vorm erythronotos ons baserend op Peter's Checklist of the Birds of the World.

In erythronotos kunnen we het griekse eruthros (= rood) een nota (= rug) terug vinden. Vandaar ook de verouderde nederlandse en duitse benaming c.q. roodrugastrild en Rot-rückenastrild.

Beschrijving en ondersoorten

De bovenkop en de rug zijn asgrijs met fijne dwarsstrepen, het voorhoofd is naargelang de ondersoort vaak lichter grijs tot witachtig.

Over de rug ligt een karmijnrode waas. De stuit en de bovenstaartdekveren zijn fel karmijnrood, de kleine vleugeldekveren zijn zoals de

Elfenastrild – ondersoort delamerei – Deze ondersoort lijkt het best op de feeënastrild en wordt er vaak mee ver seld. Noteer de witachtige omlijning van het zwarte masker en het weinige r aan de flanken. (Foto's Chris Coorevits)

rug, de middelste en grote vleugeldekveren evenals de binnenste handpennen zijn witachtig grijs met een grovere en meer duidelijke zwartgrijze streep-tekening. Die dwarsstrepen zijn op de binnenste handpennen het duidelijkst. De overige slagpennen zijn zwartbruin met onduidelijke dwarsstrepen. De staart is zwart. De teugel, oogomtrek en kopzijde tot in de omgeving van het oor en de kin tot de bovenkeel zijn zwart. Naargelang de ondersoorten is deze wangvlek grijs of witachtig omzoomd. Het midden van de buik, de onderstaartdekveren en de dijen zijn zwart, de lichaamszijden naargelang de subspecies min of meer levendig karmijnrood. De rest van de onderzijde is licht asgrijs met een rode waas en een zeer fijne donkere golftekening. De ogen zijn roodbruin, de snavel zwartachtig, naar de basis toe min of meer blauwgrijs. De poten zijn zwart. De lengte bedraagt ongeveer 12,5 cm.

Het popje is matter van kleur en het rood aan de flanken is minder uitgebreid. Naargelang de ondersoorten is de onderzijde zwartachtig grijs, bruingrijs of grijs. Volgens Osborne heeft het mannetje ook wat meer zwart onder de kin. Bij een vijftigtal exemplaren van de nominaatvorm die ik mocht onderzoeken in Maroy-Zoo te Waregem (België) bleek die vaststelling wel op te gaan.

Juveniele vogels missen de rode waas in het grijs en de dwars-tekening is vager. Ook het rood van de stuit is matter en minder karmijnachtig. Bij volwassen vogels is het meestal goed mogelijk uit een zending een echt koppel samen te stellen. Het enige gevaar schuilt hierin dat men een jonge vogel als pop aanziet en een volwassen exemplaar als man.

Er worden drie ondersoorten beschreven van de elfenastrild. Twee van deze ondersoorten bewonen aangrenzende gebieden terwijl het verspreidingsgebied van de derde ondersoort (delamerei) aansluit bij

dit van de feeënastrild en het zelfs overlapt.

1. *Estrilda erythronotos soligena* Clancey

Deze ondersoort werd pas voor het eerst beschreven in 1964. Vroeger werd ze niet onderscheiden van de nominaatvorm waarop ze trouwens goed lijkt. Ze zouden wel iets groter zijn, iets lichter van kleur en met minder kontrastrijke streep-tekening. Beide rassen gaan in elkaar over zodat uit de diverse museumkollekties heel wat overgangsvormen bekend zijn. Dit ras van de elfenastrild wordt aangetroffen in Zuidwest Angola, zuidelijk tot Centraal Namibië en oostelijk tot Zuidwest Zambila, verder Botswana en het aangrenzend deel van Rhodesië-Zimbabwe, Noordwest-Transvaal en het noorden van Kaap-provincie.

2. *Estrilda erythronotos erythronotos* (Vieillot)

De nominaat vorm leeft in Matabele, Rhodesië zuidwaarts tot Transvaal, West-Oranje Vrijstaat en Griekwaland-Wes in het noorden van de Kaap-provincie. Nog iets meer naar het westen gaat deze subspecies over in *soligena*. Ze is iets kleiner dan de vorm *soligena* en wat feller gekleurd. Het kleurverschil mag echter niet overdreven worden.

3. *Estrilda erythronotos delamerei* (Sharpe)

Deze ondersoort is wel opvallend afwijkend gekleurd en veel lichter dan beide andere subspecies. Opvallend vooral is de witachtige omzoming van de wangvlek en het witachtige voorhoofd. De lichaamszijden zijn veel minder levendig rood doch de streep-tekening op vleugeldekveren en handpennen daarentegen is kontrastrijker. Het popje mist alle zwart onderaan. Het verspreidingsgebied omvat Oeganda, noordwaarts tot het Albertmeer, Zuid-Kenia oostwaarts tot de Athi-rivier en Doinyo-Narok, verder Tanzania vanaf het Victoriameer tot Iringa en het Manka-meer in de omgeving van het Usambaragebergte. Deze vogels verlangen een minder droog biotoop dan beide vorige vormen. Ze worden veel verward met de feeënastrild (rassen *kiwanukae* en *pallidior*) doch ze zijn minder roze en hebben een iets grotere kinvlek. Lange tijd verkeerde ook ikzelf in de mening een feeënastrild in mijn kollektie te hebben doch na vergelijking met de balgen uit het Koninklijke Museum voor Midden-Afrika te Tervuren en het Museum Alexander König te Bonn zou het toch om een elfenastrild gaan. Ook de vogels die de Nederlandse astrildenkenner Jan Wigmore uit Bladel in bezit heeft en die hij

- +++ *Estrilda erythronotos delamerei*
- ooo *Estrilda erythronotos soligena*
- ≡≡≡ *Estrilda erythronotos erythronotos*

verkreeg van Mevr. Heine (Duitsland) als eefenastrild bleken na vergelijking met mijn exemplaar ook delamerel's te zijn. De Belgische handelaar en importeur Louis Lemmens uit Putte kreeg de laatste jaren af en toe exemplaren van deze ondersoort, meestal in gezelschap van blauwkopblauwfazantjes (*Uraeginthus cyanocephalus*), vanuit Tanzania.

Biotoop en levenswijze

In gedrag doen elfenastrilden enigszins denken aan blauwgrijze roodstaartjes (*Estrilda caerulescens*) die we later nog zullen behandelen. Ook het stemgeluid van beide soorten vertoont gelijkenis.

In Zuid-Afrika zijn de elfenastrilden samen met de granaatastrild (*Uraeginthus granatinus*), de angolablauwfazant (*Uraeginthus angolensis*) en de melba-astrild (*Pytilia melba*) hoofdzakelijk vogels van de droge acacia-doornsavannes. Van deze vier soorten is de elfenastrild nog het meest aan deze vegetatie gebonden. Hij is ook meer een boomvogel dan de andere estrilda-soorten.

Het grote voordeel van dit biotoop is de goede grasbegroeiing, waarvan het zaad de hoofdvoeding uitmaakt, in de omgeving van de doornige struiken. Deze doornen beletten afgrazing door antilopen en vee vóór de zaadvorming.

Elfenastrilden springen over de bodem en hebben een korte hortende vlucht van struik tot struik. Als

langere afstanden moeten worden overbrugd wordt de vlucht golvender.

In de winterperiode vormen ze kleine vluchtjes die uiteenvallen bij het begin van het broedseizoen. Deze vluchtjes bestaan meestal uit 9-12 exemplaren alhoewel bij het foerageren reeds groepen van 18 vogels werden genoteerd. Het is echter niet uitgesloten dat het hier om twee vluchten ging die toevallig dezelfde rijke voederplaats gevonden hadden.

Op andere plaatsen werden drie voedselzoekende groepjes waargenomen die zich onderling niet mengden. In de broedtijd leven ze paarsgewijs.

Het gemiddelde gewicht van de vogels in Zuid-Afrika bedraagt 9,3 gram voor de mannetjes, 9,1 gram voor de popjes en 8,9 gram voor juveniele dieren.

Misschien is het wel interessant even een temperatuur idee te geven in het gebied waar de elfenastrilden leven. Als bron nemen we de temperatuuropgaven van het weerstation nr. 550/487 te Kalkfontein voor de periode 1931-1948 in graden Celsius (zie tabel).

Voedsel

Het hoofdvoedsel bestaat uit zaden en insecten, hoofdzakelijk termieten die in de verschillende ontwikkelingsstadia worden opgenomen. In Centraal Transvaal werden elfenastrilden geobserveerd bij het eten van zaden van volgende grassoorten:

- *Panicum laevifolium*
- *Panicum maximum*
- *Urochloa mosambicensis*
- *Tricholaena monachne*
- *Setaria verticillata*
- *Cenchrus ciliaris*

Een van deze grassoorten, *Setaria verticillata*, komt ook in Nederland voor en wordt in onze taal Kransnaalbaar genoemd. Volgens de 'Geïllustreerde Flora van Nederlands' van Heimans, Heinsius en Thijse is deze soort echter zeldzaam. De overige soorten komen niet bij ons voor, maar van het geslacht *Panicum* (vingergras) groeien hier wel enkele andere vertegenwoordigers zoals de pluimgierst (*Panicum miliaceum*), de bloedgierst (*Panicum sanguinale*) en de hane-poot (*Panicum Crus-galli*). Vooral deze laatste soort is vrij verspreid, vooral op zandig bouwland.

Het bepalen welke soort precies opgenomen wordt vormt uiteraard geen probleem als rechtstreeks van de aren wordt gegeten. Als de uitgevallen zaadjes van de grond worden opgenomen kan men niet door rechtstreekse observatie te weten komen om welke grasoort het gaat en is men aangewezen op kroponderzoek. Men mag echter aannemen dat alle kleine graszaden worden opgenomen en dat de keuze in korrelatie staat tot de grootte van het zaad. Zo zullen wevers bijvoorbeeld zaden opnemen die voor de kleine astrilden te groot zijn. Kroponderzoek bij elfenastrilden gaf een percentage van 98,5% graszaden en 1,5% insecten.

Maand	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D
Gemiddelde van dagelijkse maxima	29,9	29,3	28,3	26,3	23,3	21,1	20,6	23,4	27,1	30,1	29,7	29,7
Gemiddelde maandelijkse maxima	35,4	33,7	33,1	31,4	29,7	24,6	25,9	28,7	33,1	35,7	35,8	35,6
Extreem dagelijks maximum	37,6	38,3	35,9	34,0	32,2	30,7	28,7	31,4	36,8	37,8	39,2	40,1
Gemiddelde van dagelijkse minima	17,2	16,3	14,8	11,3	6,0	1,8	1,8	4,4	8,9	13,4	15,4	16,2
Gemiddelde van maandelijkse min.	12,7	12,3	9,9	4,2	-0,4	-2,8	-3,1	-1,0	2,0	7,0	10,2	11,2
Extreem dagminimum	9,5	9,7	5,0	-0,8	-5,3	-6,6	-7,7	-4,4	-4,1	3,2	7,7	5,7
Max. + Min. 2	23,6	22,8	21,6	18,8	14,7	11,4	11,2	13,9	17,9	21,7	22,6	22,9

HET GESLACHT ESTRILDA IV

(coleoptere of kevers) Volgens Wolters worden ook rupsen gegeten en worden ook de acaciabloesems bezocht. Bij gevangen exemplaren werd aan de snavelranden een kleverige purperen stof gevonden. Daaruit mag men besluiten dat ze heel waarschijnlijk vruchten van de *Carissa bispinosa* gegeten hadden. De elfenastrild is de enige zuidafrikaanse astrild die de Aloë davyana bezoekt voor de nektar. Deze aloë bloeit in de winter. De buisvormige bloemen zijn 22 mm lang en de snavel van de elfenastrild is slechts 10-12 mm. De vogel wordt echter geholpen door het feit dat de bloembuizen neerwaarts hangen en dat de nektar naar de opening van de buisvormige bloem sijpelt waar hij door de elfenastrilden wordt opgenomen.

Volgens zorgvuldige observaties wordt het voedsel door de elfenastrilden op meer dan twintig diverse manieren verzameld. Bij graszaden gebeurt dit zowel op de grond, gezeten op de halmen zelf of op een struik of draadafsluiting van waarop de aren kunnen bereikt worden. De aar wordt ook wel onder de poot genomen en zo leeggegeten en dit gebeurt zowel op de grond als op een tak.

Bij het direct eten uit de aren blijkt de elfenastrild een echte akrobaat, best te vergelijken met het Sint-Helenafazantje (*Estrilda astrild*). Insekten worden tot op een hoogte van

vijf meter in de bomen verzameld. Het snavelvegen (bill-sweeping) zoals het bij de echte grondeters als de melba-astrild voorkomt werd bij de elfenastrilden nog niet geobserveerd. Het voedsel wordt vooral in de ochtenduren opgenomen met een laagtepunt rond het middaguur. Vanaf half vijf wordt terug veel gegeten. In de winter zoeken ze nog zeer laat voedsel en dit houdt zeker verband met het hoge stofwisselingsritme dat de vogels moeten zien te halen om gedurende de koude nachten hun lichaamstemperatuur op peil te houden. Laboratoriumproeven wezen uit dat bij een lage temperatuur (ongeveer 5 graden Celsius) kleine astrilden die geen voedsel hebben, reeds na drie uur sterven.

Gedurende de zomermaanden wordt bij voorkeur in de schaduw in en rond de struiken gefoerageerd. Wegens de hoge temperaturen in de zon (tot 49° Celcius) kunnen de astrilden geen voedsel zoeken op de bodem omdat deze te warm is.

Enkel in het droge seizoen worden de drinkplaatsen frekwent bezocht, want in het regenseizoen wordt veel vocht opgenomen via halfrijpe zaden, insecten, dauw enz.

Broedbiologie

Het bestuderen van het broedgedrag bij elfenastrilden in de vrije natuur blijkt zeer moeilijk omdat ze bij de minste verstoring het nest verlaten. Wegens de lange smalle insluiptunnel was het evenmin eenvoudig de nestinhoud te onderzoeken zonder het nest te beschadigen. Bij de bouw hiervan is vooral het mannetje actief terwijl het popje vanuit een boom het werk gadeslaat. Af en toe gaat ze het nest eens inspecteren. Meestal treft men de nesten aan in doornige struiken of bomen tussen 4 en 8 meter hoogte. Dikwijls wordt jaar na jaar dezelfde boom gebruikt zodat deze na enkele jaren heel wat oude nesten bevat. De vogels geven voor het bouwen de voorkeur aan groene halmen. Misschien zijn deze gemakkelijker te verwerken of dra-

gen ze bij tot het bekomen van de juiste vochtigheidsgraad in het nest. Het nest is rond met een schuin naar onder gerichte (ongeveer 45°) lange insluitunnel (10-15 cm). De juiste functie van het 'mannetjesnest' dat vaak boven het eigenlijke nest gebouwd wordt is nog niet duidelijk. De drie tot zes witte eieren – gemiddeld 15,2 x 11 mm – worden door beide geslachten bebroed. Aangenomen wordt dat vooral kevers een grote rol spelen als opfokvoer voor de jongen.

Voor het overnachten worden vaak verlaten wevernesten betrokken.

Elfenastrilden in de voliëre

Volgens Neunzig in 'Die Fremdländischen Stubenvögel' werden elfenastrilden voor het eerst in 1908 ingevoerd en golden ze ook nog lang nadien als uiterst zeldzaam in gevangenschap. In de oudere literatuur beschouwt men ze ook als zeer kwetsbaar. Zo vermeldt Eduard Schütze in 'Die Gefiederte Welt' van 1929 dat elfenastrilden samen met vuurstaartamadines (*Zonaeginthus bellus*) tot de moeilijkst te houden prachtvinken behoren. Hij kon spijs alle moeite zijn vogels niet langer dan anderhalf jaar in leven te houden. Vooral in de winter gingen vele vogels dood bij gebrek aan levend voedsel. Albert Voigt daarentegen schrijft tien jaar later in hetzelfde tijdschrift dat ze na akklimatisatie niet gevoeliger zijn dan andere astrilden ('De Gefiederte Welt' 1939 blz. 89). Ook Boosey in 'Foreign Bird Keeping' schrijft dat ze behoren tot één der gevoeligste soorten die op zijn beroemde 'Keston Bird Farm' aanwezig waren. Om U echter toch wat gerust te stellen vermelden we dat in Tierpark Hellabrun een elfenastrild die in 1954 werd meegebracht daar elf jaar in leven bleef.

Sinds de vijftiger jaren werden elfenastrilden af en toe weer ingevoerd en vooral de laatste vijf jaar worden regelmatig vrij grote hoeveelheden bij de importeurs gezien. Momenteel (juli 1979) is er zelfs een overaanbod van deze mooie astrilden op de Belgische markt.

Verzorging

Bij de akklimatisatie kunnen we ons baseren op het voedsel dat de vogels in de vrije natuur opnemen. Graszaden in aar, trosgierst en ook gewone senegalgierst (panis) worden vrijwel onmiddellijk door de vogels aanvaard. Verder geve men verse of diepvriesmiereneieren en honingwater. Later kan men de vogels ook wennen aan een goed eivoer. Persoonlijk heb ik goede ervaringen met een Nederlands produkt dat in België onder de naam 'Prima' op de markt werd gebracht.

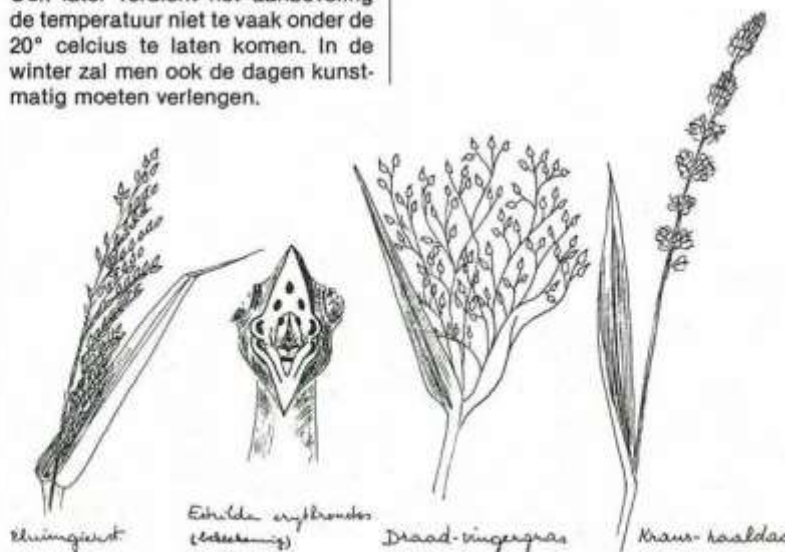
Volgens diverse auteurs namen de elfenastrilden ook bij gelegenheid fruit op zoals appel, sinaasappel, peer, druiven enz. Insekten worden uiteraard ook graag genomen en zullen bij voorkeur dagelijks, ook na de akklimatisatieperiode, worden aangeboden.

In de vogelhandel sterven nogal veel elfenastrilden omdat ze aan te lage temperatuur worden blootgesteld direct na import. Een kooi met een donkerstraler verdient aanbeveling. De vogels moeten echter ook in de mogelijkheid zijn buiten het bereik van de warmtebron te gaan zitten. De zogenaamde hospitaalkooien zijn hier dus niet aan te bevelen omdat hierin de vogel verplicht wordt steeds in dezelfde warmte te zitten. Ook later verdient het aanbeveling de temperatuur niet te vaak onder de 20° celcius te laten komen. In de winter zal men ook de dagen kunstmatig moeten verlengen.

Broedresultaten

Het eerste broedresultaat in gevangenschap vinden we beschreven in 'Die Gefiederte Welt' van 1908. Het werd behaald door een in Transvaal (Zuid-Afrika) wonende duitser M. Feo. Deze liefhebber ving de vogels in de nabijheid van zijn woning en droeg er zorg voor vogels die reeds in de natuur gekoppeld waren te bemachtigen. Dit was zeker één der voornaamste oorzaken van zijn succes. Hij had natuurlijk ook het grote voordeel de vogels nagenoeg hetzelfde voedsel als in de vrije natuur te kunnen aanbieden. De jongen werden grootgebracht met afrikaanse trosgierst, levende termieten en een zelfgemaakt eivoer bestaande uit hardgekookt ei aangevuld met een gelijke hoeveelheid beschuit, een halve theelepel suiker en een theelepel fijngehakte sla.

In 1933 behaalde Prof. H. Steiner (Zürich) een 'Erstzucht' voor Europa en waarschijnlijk ook wel een primeur buiten Afrika. De vogels bouwden een vrijstaand nest met lange insluitunnel. Beide geslachten broedden. De jongen werden echter onmiddellijk na het uitkomen door de ouders uit het nest geworpen. Er werd uiteindelijk beroep gedaan op japanse meeuwtjes die twee van de onderlegde jongen grootbrachten.

HET GESLACHT ESTRILDA IV

In Nederland werden elfenastrilden door Noordzij gekweekt in 1935. Ook hier werd het aangeboden opfokvoer niet aangenomen en werden de jongen uit het nest geworpen. Toen de vogels een andere vollère kregen waar grote hoeveelheden bladluis voor handen waren werden de jongen wel grootgebracht. De eerste zeven dagen werden ze hiermee vrijwel uitsluitend gevoerd, later voerden ze ook mierenpoppen en eivoer. Na het verlaten van het nest stierven nog twee jongen die doorweekt geraakt waren bij een hevig onweer.

Recenter is het broedresultaat behaald door C. af Enehjelm (Finland) in 1966. Er werden twee jongen grootgebracht maar verdere details worden door de kweker niet vermeld. Tenslotte vinden we een vrij uitvoerig beschreven broedresultaat in Avicultural Magazine 1974, nr. 1, behaald door Denis G. Osborne.

Het koppel dat in december 1972 aangekocht werd kreeg als verblijf een kleine binnenkooi (91,4 x 48 cm.) met aansluitend een buitenvluchtje van dezelfde afmetingen. Overdag kregen ze gedurende de zachte winter van 72/73 steeds toegang tot het buitenverblijf doch 's avonds werden ze binnengesloten. Er werd uiteraard ook gezorgd voor verwarming en extra licht. Als voeding kregen de vogels een mengsel van witte millet en senegalgiest, dat meestal in geweekte of gekiemde toestand werd aangeboden. Verder ontvingen ze een zelfgemaakt zachtvoer aangevuld met sla, kruiskruid en appel. Gedurende de winterperiode werden in een nestkorfje niet minder dan 16 eieren gelegd zonder dat deze echter bebroed werden.

Half mei werden de vogels overgebracht naar een kleine serre van 1,80 m x 1,20 m beplant met een wijnstok die ervoor zorgde dat de vogels beschutting en schaduw hadden. In hetzelfde verblijf zat ook een koppel Ganges-brilvogels (*Zosterops palpebrosa*). Er werd ook een kweek van bananenvliegjes (*Drosophila*) opgezet. Spoedig baltste het mannetje met een lange grashalm in de snavel voor het popje. Ondertussen liet hij

een lange zachte fluittoon horen.

Het nest werd vrijstaand gebouwd en vooral het mannetje was hiermee doende. De neerwaarts hangende insulpgang was zeer smal. Als het popje broedde werd de ingang van het nest afgesloten. Het was volledig met grashalmen gekonstrueerd en als binnenbekleding werden leeggegeten grasaren gebruikt. Door de nestvorm was controle onmogelijk. Rond 9 juni werd er gebroed, hoofdzakelijk door het popje dat ongeveer drierivierde van de broedduur volmaakte. Aan het gedrag en de voeselopname van de oudervogels kon de kweker veronderstellen dat er jongen waren. Behalve miereneitjes, die niet werden aangeboden kregen de vogels een zo groot mogelijk assortiment voedsel:

- vliegepoppen
- brood met melk
- gekiemd zaad
- gras in aar
- gemalen sepia
- eigen zachtvoer met hoog eitwitgehalte (niet precies omschreven door Osborne)
- takken onder de bladluis
- fruitvliegjes.

Met uitzondering van de fruitvliegjes werd van het overige voedsel gegeten. Osborne sluit echter niet uit dat ook fruitvliegjes werden opgenomen van op de bladeren van de wingerd doch hij kon dit moeilijk observeren. Op 17 juli, ongeveer zes weken nadat de vogels met broeden begonnen waren vond de eerste nestkontrolé plaats. Er waren drie reeds flink bevederde jongen. Na het uitvliegen kon men ook noteren dat de jongen gevoederd werden met uit de krop opgebraakt voedsel. Dit gebeurde vooral na het eten van gekiemd zaad en vliegepoppen. Op 23 juli zag men de jongen voor het eerst zelf eten aan het gekiemd zaad. Op 4 augustus was er opnieuw een nest gebouwd maar de drie eieren die hierin

gelegd werden bleken onbevruucht. Op 11 augustus werden de jongen van de ouders gescheiden en begin september werd er geruid.

Osborne vindt het kweken van elfenastrilden zeker niet moeilijker dan zijn eerder geslaagde kweek met blauwgrijze roodstaartjes.

Visitekaartje

Estrilda erythronotos	
Nl	: Elfenastrild
Fr	: Astrild des fées Astrild à moustaches noires
Eng	: Black-Cheeked Waxbill
D	: Elfenastrild
Zuid-Afrika:	Swartwang-rooi-bekkie

Literatuurlijst

- 'Breeding the black-cheeked waxbill' - Denis G. Osborne Avicultural Magazine vol.80 - p. 17-19
- 'Observations and experiments' - C. af Enehjelm - Foreign Birds volume 33 p. 77
- 'Klassifikation der Prachtfinken, Spermestidae, auf Grund der Rachenzeichnungen ihrer Nestlinge' - Hans Steiner - Journal für Ornithologie 101.
- Dr. H. Schouteden - De vogels van Belgisch Congo en van Ruanda-Urundi
- Steinbacher, Wolters, Immelmann - Vögel in Käfig und Voliere - Erster und zweiter Band.
- 'Ecological Studies of Four Estrildines in the Central Transvaal' - David M. Skead - 'The Ostrich' Supplement no. 11'.
- Met dank aan Dr. Louette van het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika voor zijn gewaardeerde hulp bij het nazien van de balgen. Ook dank aan de heren Maroy (Waregem) en Wigmore (Bladel) voor het ter beschikking stellen van levende exemplaren ter bestudering.

grasparakietaen allerlei

door H.W. v.d. Linden

Zwavel (S)

De belangrijkheid van zwavel blijkt uit het voorkomen hiervan in enkele aminozuren. Een voorbeeld hiervan is het aminozuur cystine dat per molecuul 2 zwavelatomen bevat.

Zwavel komt o.a. voor in het bloedserum en schijnt ook bij de ontwikkeling van de bevedering een belangrijke rol te spelen.

Eieren, brood en melk zijn goede zwavelleveranciers.

IJzer (Fe)

De taak van ijzer is min of meer duidelijk. IJzer is een bestanddeel van de rode bloedkleurstof, hemoglobine, een eiwit die het vermogen bezit zuurstof op uiterst gemakkelijke wijze chemisch te binden en ook weer los te laten in een omgeving met weinig zuurstof. Hemoglobine kunnen we dus als het transportmiddel voor zuurstof beschouwen. Door ijzergebrek in het voedsel ontstaat er op den duur een te kort aan hemoglobine in het bloed hetgeen zal resulteren in een verminderd zuurstoftransport van de longen naar de cellen. Sommige enzymen bevatten eveneens ijzer.

Boerenkool, andijvie, brood en eigeel bevatten redelijke hoeveelheden ijzer.

Koper (Cu)

Evenals ijzer speelt koper een belangrijke rol bij de vorming van bloedlichaampjes. In theorie volgt hieruit dat koper essentieel is hetgeen door proefnemingen is bevestigd. Ook bij de melaninevorming in de bevedering schijnt koper een voorname rol te vervullen.

Boerenkool, andijvie, en vismeel bevatten goede hoeveelheden koper.

Zink (Zn)

Zink is een integraal bestanddeel

van een enzym dat onontbeerlijk is bij de behandeling van koolstofdioxide door het lichaam. Ook bij de vorming van de eischaal en het beendergestel vervult het een belangrijke functie.

Granen bevatten redelijke hoeveelheden zink.

Mangaan (Mn)

Ook mangaan is essentieel voor dierlijk leven. Het speelt o.a. een rol bij de vorming van het beendergestel en de eischaal. Evenals de meeste sporenelementen is mangaan een werkzaam element in een aantal enzymsystemen.

Mangaandeficiënties kunnen evenwichtsstoornissen en steriliteit tot gevolg hebben. Eieren die te weinig mangaan bevatten zijn slecht broedbaar.

Boerenkool, andijvie en niet te vergeten sèpia zijn rijk aan mangaan.

Kobalt (Co)

Kobalt is een essentieel sporenelement. Bij de behandeling van de vitaminen is reeds gezegd dat kobalt een essentieel bestanddeel is van het vitamine B12 (cyaancobalamine) en derhalve onmisbaar bij de vorming van bloedlichaampjes.

Van het vitamine B12-molecuul bestaat slechts 4½% uit kobalt zodat de behoefte aan kobalt zeer gering zal zijn.

Molybdeen (Mo)

Molybdeen werd pas in 1954 als essentieel sporenelement ontdekt. Het schijnt een component van bepaalde enzymen te zijn die een rol vervullen bij de vetzuuroxydatie en de bloedvorming.

Het ontbreken van molybdeen in het voedsel geeft aanleiding tot verschillende ziekten.

Jodium (J)

Jodium komt vooral voor in de schildklier waar het element deel uitmaakt van een tweetal hormonen. De schildklierhormonen regelen de gehele stofwisseling en prikkelen de lichaamscellen tot activiteit.

Bij gebrek aan jodium ontstaat een schildklierweefsel van inferieure kwaliteit. Het is alsof de natuur deze verminderde kwaliteit door een vermeerderde kwantiteit wil compenseren en de beruchte kropziekte, die in wezen niets anders is dan een woeking van de schildklier is een feit. Bijzonder grote vergroeiingen kunnen de ademhaling ernstig bemoeilijken.

Levertraan bevat aanzienlijke hoeveelheden jodium.

Selenium (Se)

Van de behoefte aan het element selenium is nog niet veel bekend. Wel is er een interrelatie tussen selenium en vitamine E.

Proeven met kuikens hebben aangetoond dat indien de voeding deficiënt is zowel aan selenium als vit. E er ernstige ophopingen van vocht in het celweefsel optreden met een verminderd gehalte van het eiwit, albumine, in het bloed. Uit het voorstaande zou men derhalve de conclusie mogen trekken dat het element ook voor grasparakietaen nuttig is.

Fluor (F)

Fluor is een essentieel sporenelement. Het is een normaal bestanddeel van ons drinkwater. Per liter bevat het water in ons land 0,1 tot 0,3 mg fluor. Fluor vervult een functie in het bloed. Fluordeficiëntie kan groeistoornissen en onvruchtbaarheid tot gevolg hebben.

□

Foto: H. Müller

De Pruimkopparkiet

Alhoewel ze wat minder gemakkelijk kweken dan bijvoorbeeld halsbandparkieten, mogen we ook de pruimkopparkiet rangschikken onder de goede voliërevogels waarmee best wel kweekresultaten zijn te behalen.

Pas ingevoerde vogels hebben vaak wat moeite met het zaadmenu en hebben meestal ook duidelijk behoefte aan wat warmte. Vandaar dat we ze toch wel op een zorgvuldige manier moeten acclimatiseren. Na de gewenningsperiode mogen we ze onderbrengen in de voliëre, hetzij een buitenvlucht met aangebouwd binnenverblijf, hetzij in een ruime binnenvoliëre. Wat oudere vogels blijven veelal schuwachtig, de jongere vogels hebben kennelijk meer aanpassingsgevoel.

Omdat ze hier vroeg in het jaar al tot broeden kunnen overgaan, het is dan meestal nog winter, is het verstandig om de broedblokken in het binnenverblijf op te hangen. Zo'n broedblok of nestkast dient een bodemoppervlakte te hebben van ongeveer 20 x 20 cm, 30 cm hoog te zijn en het invleggat moet een diameter van ongeveer 6 tot 7 cm hebben.

In hun verspreidingsgebied broeden ze hoog in de bomen, waar ze vrij diepe holen in de stammen knagen. De 4 tot 6 witte eieren leggen ze in fijngeknagd vermolmd hout. Deze wetenschap dient er toe te leiden dat we zelf al in de nestkast of in het broedblok een laagje vermolmd hout aanbrengen alsmede een stuk rottend hout dat ze dan zelf fijn knagen. Parkietenliefhebbers doen er goed aan om zelf over stukken natuurlijk rottend hout te beschikken. Wellicht is er in een hoekje van de tuin wel wat afgezaagde stukken berken- of populierenstam op te slaan. Na verloop van een jaar of wat langer, heeft men dan de beschikking over voldoende vermolmd stukken die door de vogels zelf worden verwerkt tot nestmateriaal. Beter kan men eigenlijk niet hebben.

Als de vogels in broedstemming gaan verkeren, dan kan men zien dat de man nogal opgewonden op en

neer over de zitstok loopt voor het wijfje, waarbij hij steeds buigingen maakt en zachtjes kwettert. Een legsel bestaat uit 4 tot 6 eitjes die alleen door het wijfje worden bebroed en na 22 tot 23 dagen uitkomen.

De jongen vliegen na zes weken uit en worden dan ook nog enige tijd door de oudervogels gevoerd. De jongen gelijken uiterlijk op de volwassen wijfjes. Pas wanneer ze op een leeftijd van ongeveer 16 maanden zijn begint de jeugdruï en dan wordt geleidelijk aan zichtbaar wat de mannelijke exemplaren zijn.

Er is tussen de geslachten een duidelijk waarneembaar verschil. De wijfjes hebben een blauwgrijze kop omgeven door een schildvormige geelachtige halsband welke band niet tot in de nek doorloopt. Bovendien hebben ze geen schoudervlek en de snavelkleur is lichter.

Als voedsel verstrekken wij ze een goed mengsel zaden voor grote parkieten, ruim fruit zoals appel, peer, sinaasappel, wat mais, verse twijgen van de wilg en mogelijk ook van vruchtbomen. Als opfokvoer kunnen we aan het normale menu nog gekiemde zaden (vooral haver), veel rijpe en halfrijpe onkruiden en in melk geweekt brood met wat extra eiwoer toevoegen.

In hun verspreidingsgebied leven ze van zaden en vruchten. Ze verorberen die in de bomen en komen slechts zelfde op de grond. Wanneer de tijd er is dat het graan rijpt, kunnen ze op de akkers nogal wat schade aanrichten.

De wetenschappelijke naam van deze ongeveer 35 cm grote vogels luidt: *Psittacula cyanocephala* en ze komen voor in Zuid India, Ceylon dat thans Sri Lanka heet, Bengalen en van Assam via achter India tot Zuid China. Er zijn wetenschappers die de soort hebben ingedeeld in drie rassen te weten: *P.c. cyanocephala*; *P.c. bengalis* en *P.c. rosa*. Andere daarentegen houden het maar bij een, omdat er nagenoeg geen verschillen zijn.

Gelijk als dat met de halsbandparkieten het geval is, zijn er ook blauwe en gele mutanten van de pruimkopparkieten gekweekt.

Tenslotte nog één positieve karaktertrek van deze fraaie vogels, ze knagen nauwelijks.

□

uw vraag | ons antwoord

Vraag:

Ik kocht in 1976 een paar jonge witte valkparkieten. Dit koppel gaf mij steeds onbevuchte eieren met uitzondering van het eerste broed waar nog 4 bevruchte eieren bij lagen maar die toch niet zijn uitgekomen. Ik geef ze een zaadmengeling voor grote parkieten, ligustertakjes groen en wat geweekt brood. Zou het soms kunnen dat ze gestoord worden door een paar isabel valkparkieten die in dezelfde vollère zijn ondergebracht? Ze hebben overigens nooit ruzie met elkaar, integendeel ze zijn eerder goed bevriend.

H.J. te A.

Antwoord:

In antwoord op uw schrijven bericht ik u dat de algemene stelregel is dat Grote parkietachtigen in de broedtijd nimmer met meer dan één koppel tegelijk in hetzelfde verblijf mogen worden ondergebracht. Een en ander kan op onderlinge gevechten tussen de mannen uitlopen en zo dit niet het geval is (zoals gewoonlijk bij erg verdraagzame valkparkieten) dan ontbreekt vaak de rust die tijdens het paren en het daarop volgende broedproces beslist noodzakelijk is. Onbevuchte eieren c.q. het afsterven van de vrucht in het ei kan daarvan het gevolg zijn.

Verder is de mogelijkheid aanwezig dat de inhoud van het ei (o.a. protoplasma) niet van goede kwaliteit is hetgeen als oorzaak kan hebben een gebrek aan bepaalde vitaminen, slechte voeding enz. Geeft u ook eens krachtvoer alsmede een multivitaminen-preparaat in het drinkwater. In de handel zijn vele goede merkartikelen voorhanden. Een hiervan – dat ik ook gebruik en waarover ik zeer tevreden ben – is 'Welpi-vit', een product van Hoechst Pharma Veterinair.

Overigens moet u er ook rekening mee houden dat niet alle door ons zelf samengestelde paartjes ook goede kweekkoppels zullen zijn. Was dat wel het geval dan waren

binnen enkele jaren al onze vollères overbevolkt.

Gelukkig is dat echter niet zo en moeten we heel wat moeite doen om uiteindelijk een echt goed kweekkoppel te kunnen samenstellen. In uw geval kan verwisseling van partners wel eens uitkomst brengen en u kunt er op die manier mogelijk achterkomen wie van beide niet als kweekpartner geschikt is. Ook bij de mensen komt het immers voor dat een huwelijk kinderloos blijft.

In uw schrijven vermeldt u met uw koppel Witte Valkparkieten 5 broedronden binnen één jaar, met een totaal van ongeveer 25 eieren. Dit kan natuurlijk niet goed gaan. U had na de tweede ronde de broedblok moeten verwijderen om de vogel de nodige rust te gunnen. In het begin zullen er dan wel een of meer eieren op de grond gaan vallen, doch dat is niet erg. De broeddrang gaat dan over en dat is de bedoeling. Wil men het volgende broedseizoen met het oude koppel gunstige broedresultaten mogen verwachten dan is een rustperiode van minimaal een half jaar beslist noodzakelijk.

Vraag:

Ik kocht eind vorig jaar een bruine zebra-vinkman en paarde deze aan een bruine zebra-pop. Een jaar daarvoor had ik al met dit popje gebroed en waren de jonge alle normaal bruin.

Nu met de nieuwe man blijken er ± 25% bruinvleugelmannen te zijn, de poppen zijn normaal bruin.

Deze mannen voldoen aan de eisen behalve het vleugeldek is iets te licht en vertoont enkele witte vlekjes.

Wat voor pop moet ik deze mannen geven om een goed vleugeldek te krijgen.

Kan ik een normaal bruine pop nemen. Maak ik dan geen kans dat de oogstrepen terug komen?

Ik wil wel als het kan op bruinvleugel door gaan, temeer daar een kenner mij adviseerde deze vogels beslist niet weg te doen en door te kweken. Hoe?

J. v.d. S. ten W.

Antwoord:

De door u gekochte bruine zebra-vinkman was aan de buitenkant weliswaar bruin, doch u kon niet weten, welke factoren deze vogel in zich verborg. Misschien dacht u aanvankelijk, dat de betreffende man fokzuiver (= homozygoot) was. Toen u met deze vogel ging kweken, kwam er een andere kleurslag tevoorschijn, n.l. bruinvleugel. U weet nu zeker, dat de gekochte bruine man niet zuiver vererft. Het is dus een splitvogel (= heterozygoot). Dat er uit de door u toegepaste combinatie ongeveer 25% bruinvleugelmannen kwamen, klopt precies met de vereringsformules.

U vindt het vleugeldek iets te lichte en het vertoont volgens u enkele witte vlekjes. Volgens de standaard echter, dient de bruinvleugel een witte omzoming in de vleugeldekveertjes te bezitten. Hierdoor ontstaat het zo gewenste 'schubeffekt'.

Ik raad u aan de bruinvleugelmannen te paren aan echte bruinvleugel-poppen. U bent dan verzekerd van 100% bruinvleugels als uitkomst.

Daarna is het zaak dat u gaat selecteren op de eigenschappen die de standaard vraagt, dan wel afwijkt. Onder dit laatste kunt u verstaan het tonen van borsttekening en oogstreep. Volgens met deze 'afwijkingen' moet u uitselecteren, zodat u uiteindelijk de zuivere bruinvleugel over houdt.

In de praktijk is het zo, dat de mannen van deze kleurslag heel moeilijk volgens de standaard zijn te kweken. Zij hebben vaak of borsttekening, of een heel licht (en vlekkerig) vleugeldek. De poppen zijn veelal wel volgens de standaard te kweken. Let er op, dat de vogels een goed formaat hebben, geen oogstreep tonen, een hele lichte staarttekening laten zien en de omzoming (= schubeffekt) in het vleugeldek tonen.

Ik garandeer u, dat u met dergelijke bruinvleugels beslist eer zult behalen op onze tentoonstellingen!

□

De dwergekster

De schijnwerper deze keer eens op een vogeltje waar iedere vogelliefhebber wel eens iets over gehoord of gelezen heeft en vreemd genoeg ook een van de weinige Afrikaanse vogeltjes die onder de latijnse naam in advertentie's wordt aangeboden, maar waar ook weinig lektuur over te vinden is. Hoe komt dat nu allemaal en wat is eigenlijk het bijzondere aan 't beestje, dat er een heel artikel aan besteed moet worden? Laten we de feiten eens op een rijtje zetten, dan komen we er vanzelf wel achter.

Veel kleur zit er niet aan de dwergekster, dat zult u met mij eens zijn. Boven op de kop wat donkerbruin, net als de vleugels. De borst is licht grijsbruin met wat zwarte vlekjes en de staart is zwart. Het enige wat opvalt is het zwarte keelvlakje waardoor ze ook wel eens spottend 'mini-gordelgrasvinken' genoemd worden, maar waarmee ze overigens niets te maken hebben. Dat keelvlakje is dan meteen de (zeer wankele) basis, waaraan u de geslachten kunt onderscheiden en vooral bij jonge

vogels wil dat nog wel eens lukken. Deze keelvlakje is bij de man namelijk wat groter dan bij de pop en wanneer u de luxe mocht meemaken dat u vogels uit kunt zoeken uit een aantal hebt u hier enige houvast aan, maar meer ook niet! Overtuigender is natuurlijk de zang van de man, maar dat spreekt vanzelf. De in de al genoemde schaarse lektuur steeds weer genoemde olijfgroene stuit zult u tevergeefs zoeken, deze is gewoon bruin gestreept en evenals de grootte van de vogel ook alweer geen punt om opvallend te zijn want met een lengte van amper 9 cm. behoor je niet bepaald tot de reuzen in vogelland.

De latijnse naam, die vaak genoemd wordt is *Spermestes nana*.

Niet alleen een naam om gemakkelijk te onthouden, maar bovendien een naam die commercieel wat aantrekkelijker is dan gewoon maar dwergekstertje, dat zult u niet kunnen ontkennen. Tot voor enkele jaren werden ze sporadisch ingevoerd, veel interesse was er trouwens

ook niet voor. In de eerste plaats door het weinig kleurrijke uiterlijk, maar ook door de nogal hoge prijs. In 1975 werd voor een stel ongeveer f75,— gevraagd en in dat jaar werden ze trouwens ook voor het eerst tentoongesteld als eigen-kweek op de Bonds-TT, maar ook bij verschillende afdelingen.

De vogels die nu (ook nog vrij onregelmatig) te koop zijn, zijn niet ingevoerd uit Madagaskar, waar ze in het wild leven, maar meestal betreft dit importen uit Duitsland en dus in gevangenschap gekweekte vogels, met een fraai gekleurd plastic ringetje om een van de pootjes. Troost u, ook in ons land wordt gekweekt met de dwergekstertjes en de liefhebber hoeft nóóit benauwd te zijn dat hij met de jonge vogels naar de opkoper moet, er is vraag genoeg naar!

Wat is dan eigenlijk het bijzondere aan de dwergekster? Zoals dat met de meeste eenvoudig gekleurde vogels het geval is, vallen ze vooral op door de gedragingen, zowel in- als buiten de broedtijd. Gedragingen die overigens niet te vergelijken zijn met de verhalen die over de overige leden van de eksterfamilie de rondte doen. Het zal u bekend zijn dat over de eksters de meest verschrikkelijke dingen verterfd worden, waarbij het woord agressief een vaak gebruikte term is.

Van dit alles zult u echter bij de *Spermestes nana* (om die moeilijke naam maar eens te gebruiken) weinig merken, trouwens, moeilijke kostgangers zijn het zeker niet. Met het gebruikelijke menu, tropisch zaad, wat onkruid en een stengeltje trosgiest zijn ze al dik tevreden en wanneer ze dan bovendien dagelijks ook nog een meelworm mogen snoepen zullen ze u hoogst dankbaar zijn. Natuurlijk moeten we het ook nog hebben over het broeden, dat zijn we als vogelliefhebbers wel verplicht. We kennen allemaal de nuchtere feiten zoals verminderde importen, daardoor ook sterk stijgende prijzen, vogelsoorten die je bijna niet meer ziet, en daar moeten we met z'n allen toch eens wat aan doen. Nu gaat u bij het denken aan broeden met dwergekstertjes ongetwijfeld meteen een vergelijking maken met andere Afrikaanse soorten en krijgt u visioenen over het slepen met miereneitjes, vliegen en muggen vangen en meer van dergelijke tijdrovende gebeurtenissen. Laat ik u daarom wat van mijn eigen ervaringen

gen vertellen.

De dwergkestertjes werden door mij zowel in een broedkooi gehouden, die amper 40 cm groot was als in de volière en gedurende vier jaar varieerde de bevolking van Australische prachtvinken tot brilvogels en kleine Afrikaanse vogeltjes.

Agressief waren de ekstertjes zeker niet te noemen al was het uiteraard logisch dat in de broedtijd het nest vrededigd werd, maar daar bleef het dan ook bij.

Aanvankelijk werden de dwergkestertjes door mij gehouden in een kleine broedkooi, die beslist niet in een rustige omgeving geplaatst was maar desondanks werden toch vlot achter elkaar drie nesten jongen groot gebracht. Groot waren die nesten wel niet, zo'n twee of drie jongen per keer, maar goed, het was toch leuk om dat allemaal eens van nabij mee te maken. Het enige levende voedsel bestond uit één of twee meelwormen per dag, die soms nog niet eens gegeten werden. Opvallend was wél dat de eerste dagen, als de jongen geboren waren, uitsluitend onkruidzaad gegeten werd. Pas

na een dag of tien werd weer overgeschakeld op tropisch zaad en trosgerst. De eenmaal zelfstandig geworden jongen werden, wanneer weer een nieuw legsel geproduceerd was, ook niet verjaagd maar het hele gezin zit soms bijna op elkaar gestapeld te broeden.

Nadat in de kooi een drietal nesten was grootgebracht en de baas dacht dat het nu wel voldoende was, verhuisde het hele stel naar de volière om eens lekker te 'vliegen', maar tot leders stomme verbazing begon binnen een dag het oude stel een nieuw nest te bouwen en ging onverdroten door met het zorgen voor gezinsuitbreiding. Zelfs werd het aantal jongen per nest wat groter en bedroeg meestal vier of vijf. Trouwens, nestcontrole is ook helemaal geen probleem want de vogel die toevallig zit te broeden verlaat wel luid protestend het nest maar blijft op korte afstand al piepend zitten wachten tot de 'kust' weer veilig is om daarna weer gewoon door te gaan met de onderbroken werkzaamheden.

Natuurlijk moet er eens een einde

komen aan al die broederij, maar geloof u me, het enige wat er dan op zit is radikaal alle nestkastjes verwijderen en zonder pardon alle zelfgebouwde nesten weer af te breken. De hierboven beschreven ervaringen werden opgedaan met diverse stelten dwergkestertjes. Het enige verschil tussen de in gevangenschap gekweekte vogels en de z.g. wildvang is, dat de laatsten gedurende enkele weken erg schuw zijn. Geen wonder eigenlijk als je zomaar vanuit het oerwoud overgeplaatst wordt naar een volière aan de andere kant van de wereld. Wanneer we dan óók nog bedenken dat in die paar weken overgeschakeld moet worden op een héél ander zaadmenu dat in een keurig voerbakje ligt en dat ondanks al deze 'vreemde', nieuwe dingen' de jongen vlot grootgebracht worden in elke maar denkbare nestgelegenheid, dan kunnen we rustig zeggen dat de dwergkester een vogeltje is waar iedere liefhebber veel plezier aan zal beleven.

Tekst: Cees den Hartog

Foto: Horst Bielfeld

Tekst: Meindert de Jong:

Foto: C. Scholtz/V. 't Hart.

De kleine jachtekster

of groene kitta, *Cissa chinensis* is aanmerkelijk groter en heeft een veel langere staart. Zelfs in het Engels geeft men de eerstgenoemde verschillende namen: 'Short-tailed Magpie', 'Short-tailed green Magpie' en 'Short-tailed greenpie', terwijl juist de groene kitta 'Hunting greenpie' (Groene jachtekster) wordt genoemd. Deze laatste heeft een lengte van 38 cm, waarvan 16 cm voor rekening van de staart komt. De kleine jachtekster is 32 cm met een staart van slechts 8 cm. Het woongebied van de laatste strekt zich uit over een paar Indonesische eilanden, Zuidoost-China, India en Thailand.

In Thailand is hij echter veel minder talrijk dan de groene kitta. Tijdens ons laatste bezoek hebben wij er niet één kunnen ontdekken. Deze vo-

gels horen thuis in de bossen, waar ze soms solitair of in paartjes op de grond of in struikgewas naar insecten en kleine gewervelde diertjes zoeken. Zelden treft men ze in groepjes aan. De roep is erg luid en doet denken aan een schor gekrijs. Kitta's bouwen een vrij groot nest, een bouwsel van takken en bladeren, van binnen gevoerd met fijner materiaal zoals stengeltjes en worteldraden. Er worden vier tot zes grijsgroenige eieren gelegd, die voorzien zijn van bruinrode vlekjes. Naar verluidt kan men ze in Thailand aantreffen op hoogten van één tot tweeduizend meter. In gevangenschap vervaagt heel gauw de fraaie groene kleur en wordt dan vervangen door valig blauw. Waarschijnlijk is dat ook het geval met de hier afgebeelde vogel.

Of deze Nederlandse benaming helemaal correct is, durf ik niet te zeggen want in vrijwel alle mij ten dienste staande lectuur kom ik de naar 'kitta' tegen. Rutgers noemt hem in zijn encyclopedie 'Javaanse kitta', *Cissa thalassina*. De Chinese

Bondskampioenschappen 1979-1980

Inschrijvingen

Voor de in de week van 7 t/m 13 januari 1980 te houden bondskampioenschappen, onder de naam VOGEL '80, in HET TURFSCHIP te BREDA, dienen de inschrijfformulieren **uiterlijk 15 december 1979**, op het Bondsbureau NBvV, Postbus 74, 4600 AB Bergen op Zoom, te zijn ontvangen.

Het inschrijfformulier gelieve u in deze blauwe inlage aan te treffen. U wordt vriendelijk verzocht alleen van dit formulier gebruik te maken. Raadpleeg bij invulling, voor wat betreft de klassenummers, het vraagprogramma. **ZIE GROENE INLAGE JULINUMMER 1979!** Wilt u het inschrijfformulier vooral **DUIDELIJK INVULLEN, INCLUSIEF DE RINGNUMMERS ALSMEDE DE SOORT- OF KLEURBENAMING VAN DE VOGELS?** Dit voorkomt fouten welke voor u en voor ons erg vervelend kunnen zijn.

Inschrijfgeld

Het inschrijfgeld voor de **wedstrijd-klasse** bedraagt **f5,-** per vogel; voor de **verkoopklasse** **10% van de verkoopwaarde**. Verplichte catalogus **f5,-**.

Het verschuldigde bedrag dient bij het inschrijfformulier te worden gevoegd. Eventueel kunt u gebruik maken van een girobetaal- of een girooverschrijvingskaart, eurocheque of normale bankbetaalcheque. (Geen bankopdrachten s.v.p.). De overschrijvingskaarten van de giro dient u **NIET VIA DE GIRODIENST**, maar rechtstreeks en gelijktijdig met het inschrijfformulier aan het bondsbureau te doen toekomen.

Het is ons ten enenmale onmogelijk inschrijvingen te accepteren waarbij niet gelijktijdig de betaling is bijgevoegd. Deze zullen dan ook prompt worden geretourneerd.

Wedstrijdklasse en Prijzen

Vogels ingeschreven in de wedstrijd-

klasse kunnen **NIET** ten verkoop worden aangeboden.

Zij dingen uiteraard wel mee naar de waardevolle prijzen welke bestaan uit gouden, zilveren en bronzen medailles welke in vorm en uitvoering gelijk zijn aan die welke de laatste keer aan de COM-Wereldkampioenen ter beschikking zijn gesteld. Voor elke hoofdgroep wordt een kampioens-, tweede- en derde prijs beschikbaar gesteld zowel voor stammen (voor zover gevraagd) als voor enkelingen alsmede voor zowel open klasse vogels (voor zover gevraagd) als eigen kweek vogels. Bovendien ontvangt iedere kampioen nog een bijzonder fraaie NBvV-Kampioenswimpel. Iedere vogel, niet zijnde een kampioen, tweede of derde, van 90 punten of meer, harzers 85, waterslagers 105 punten of meer, stammen resp. 360, 340 en 420 punten, wordt gehonoreerd met een speciaal daarvoor vervaardigd prijsje. Indien in één hoofdgroep meer dan 250 enkelingen worden ingeschreven wordt die hoofdgroep in twee hoofdgroepen gesplitst en wordt ook het aantal prijzen verdubbeld.

Om voor een kampioensprijs in aanmerking te komen dient de vogel **MINIMAAL** de bovengenoemde punten te hebben behaald. Iedere inzender ontvangt een herinneringsvaantje.

Jeugdkampioen

Elk lid beneden 18 jaar, ieder adspirant lid dus, kan meedingen naar de titel Jeugdkampioen NBvV. Op het inschrijfformulier dient duidelijk het woordje 'JEUGD' te worden vermeld, alsmede de geboortedatum. Het inschrijfgeld bedraagt **f2,50** per vogel, verplichte catalogus **f5,-**. De totaalinzending zal worden geplitst in 5 hoofdgroepen, te weten: 1) Zangkanaries, 2) kleur-, vorm- en postuurkanaries, 3) Bastaarden, Europese vogels, kwartels en duiven, 4) Agaporniden, gras- en grote parkieten en 5) Japanse meeuwen, zebrovinken en tropische vogels. Inschrijvingen conform het vraagprogramma. **STAMMEN WORDEN NIET GEVRAAGD**. In elke categorie wordt een speciale kampioens- tweede en derde prijs beschikbaar gesteld.

Verkoopklasse

Zoals hiervoor is gesteld, bedraagt het inschrijfgeld voor de verkoopklasse **10% van de verkoopwaarde**. Deelname aan de verkoopklasse is aan de volgende regels gebonden:

1) Men is verplicht met minimaal twee vogels óók deel te nemen aan de wedstrijdklasse.

2) Inschrijving voor de verkoopklasse is gelimiteerd; men mag niet meer dan 10 vogels of 5 koppels inzenden.

3) De aan te bieden vogels moeten door de inzender zelf zijn gekweekt en voorzien zijn van een vaste voering waarop het eigen kweeknummer van de inzender voorkomt. Ongeringde of niet eigen kweek vogels worden niet geaccepteerd.

4) De vogels dienen van het laatste broedjaar te zijn.

5) Op het inschrijfformulier dient behalve het bedrag dat men voor de vogel vraagt, ook te worden ingevuld van welke sexe de vogel is alsmede het geboortjaar.

Indien men koppels aanbiedt dient men op het inschrijfformulier duidelijk aan te geven wat die koppels zijn. De vogels worden beiden in één kooi geplaatst. De vogels in de verkoopklasse worden afzonderlijk opgesteld. Deze vogels dingen **NIET** mee naar de wedstrijdprizen.

Er is gedurende de ganse periode dat de tentoonstelling geopend is, tot één uur vóór de sluiting, gelegenheid om vogels te kopen. Na aankoop van de vogel kan deze direct worden meegenomen en behoeft men niet tot de sluiting van de tentoonstelling te wachten.

Verzekering

Denkt u er aan om de waarde van uw vogels op het inschrijfformulier te vermelden? Voor de wedstrijdvogels is daarvoor een aparte kolom bestemd. Voor de verkoopvogels geldt in deze het bedrag waarvoor men de vogels aanbiedt. De vogels zijn verzekerd tegen brand, verstikking door brand en diefstal na inbraak. Er vindt geen uitkering plaats indien vogels anders dan door brand of verstikking door brand doodgaan noch wanneer men vogels tijdens in- of uitkoolen laat ontsnappen.

Over bloemen en planten

Bureau voorlichting bloemen en planten

JULIA VOSKUIL

Coniferen zijn waardevolle groenblijvers voor diverse toepassingen

Velen denken bij 'coniferen' aan 'dennetjes' zo'n beetje een verzamelwoord voor alles wat groen blijft in de winter en wat prikkerig aanvoelt, inclusief de welbekende kerstboom. Inderdaad zijn dennen óók coniferen, om precies te zijn: het geslacht **Pinus** (= den) behoort tot de orde van de coniferen ofwel naaktzadigen (= zaden los in de 'denne-appel'), maar Pinus is een van de vele geslachten. Er zijn ook *bladverliezende coniferen*, zoals de **moerascypres**, die in parken en grote tuinen in de buurt van een vijver te vinden is, de *Jork* die snel en gemakkelijk groeit en de *Ginkgo* met z'n typische waalervormige bladeren. En de kerstboom heet helemaal niet 'den' maar *Picea abies* ofwel **gewone spar** of **fijnspar**, een echte bosboom die in Noord en Midden-Europa in het wild voorkomt. Geschikter voor de

tuin zijn z'n familieleden, de Servische spar (*Picea omorika*) met prachtige purperen kegels al op jonge leeftijd en de **blauwspar** (*Picea pungens* 'Koster'), een langzame groeier voor gebruik **als solitair**. Dat is één toepassing: een solitair is een blikvanger, die rondom vrij staat en zo'n mooie vorm en/of kleur heeft dat hij een echt accent geeft aan een tuin of park.

Een andere toepassing is die als **haag, geknipt of als losse haag**. Voor een losse, nauwelijks 1 m hoog wordende haag is de bergden (*Pinus mugo*) ssp. *mugo* geschikt die overal goed kan groeien, vooral op lichte, arme grond. Verdraagt ook zeewind, evenals de **Oostenrijkse den** (*Pinus nigra*) en de **zeeden** (*Pinus pinaster*), welke beide een stam vormen en dus niet geschikt zijn voor haag.

In de winter: schitterend met rijp. *Taxus* is in alle seizoenen mooi!

Taxus in de nazomer: schitterend verpakte zaden - niet om te eten, hoewel alles aan *Taxus* giftig is op de rode, sappige zaadmantel na (het zaadje erin dus wél!)

Omdat een geknippede haag zowel de beslotenheid van een tuin ten goede komt als de mogelijkheid heeft een groene kamer te maken zien we toch meestal hagen waaraan de snoeischaar te pas komt. Wintergroene hagen zijn natuurlijk helemaal ideaal. Daarvoor lenen zich **Faxus media 'Hicksii'** (diep groen, verdraagt schaduw), **Cupressocyparis leylandii** (snelle en gemakkelijke groeier), **Thuja plicata 'Atrovirens'** en **Thuja occidentalis 'Pyramidalis Compacta'**. Misschien wat lange en moeilijke namen, maar daarmee heeft uw tuincentrum of hovenier geen moeite. De boompjes komen ca. 50 cm uit elkaar, gaaskuult los knopen in het plantgat en onder de wortels laten liggen, flink aangieten en water weg laten zakken, met goede grond vullen en aantrappen.

Het planten gaat het beste door een jeul te graven en een touwtje te spannen op rechte stukken. Daarna moeten we een paar jaar geduld hebben, want natuurlijk moeten we de planten even de tijd geven zich te ontwikkelen. Veel wind en zware klei verdragen deze haagconiferen niet, en zulke gevallen kunt u het beste planten wat in zo'n omgeving goed groeit: meidoorn, els, wilg, vlier, haagbeuk of Spaanse aak – snelle groeiers die ondanks hun kale karakter in de winter de wind goed breken.

Onkruiden

P.J. de Penning.

Veldlathyrus

(*Lathyrus pratensis* L.)

Een van de meest voorkomende Lathyrussoorten, is de veldlathyrus. Ook wel eens gele wikke genoemd. In geheel Europa kunnen we deze planten tegenkomen, tot zelfs in het verre Ethiopië. Daar behoeft u echter niet helemaal naar toe te gaan. Langs een landweggetje, of een dijk, net even buiten uw dorp of stad staan ze ook. Dat is even gemakkelijk!

Zij zijn op eenvoudige wijze te herkennen. De bloemen en plantstengels gelijken precies op die van de over bekende, welriekende *Lathyrus odoratus*, uit uw achtertuin.

De gele bloemen en de lange kronkeldraden, waar de plant zich mee vastgrijpt, vallen direct op.

Voor de grotere vogels kunnen de

zaden gemakkelijk aan en het is beslist niet moeilijk ze te oogsten. Over de betekenis van de naam kunnen we erg kort zijn. *Lathyrus* is de Oudgriekse naam voor een peulvrucht. Dat u bij het uitspreken van dit woord eigenlijk Grieks spreekt, zult u waarschijnlijk nooit geweten hebben. U bent dus knapper dan u denkt!

Wat *pratensis* in goed Hollands is, weten we al veel langer dan vandaag. We zoeken deze planten immers altijd in grasland?

Onthoudt u dan wel goed waar u de plant aangetroffen hebt, want door de wortelstok is de kans groot, dat u de plant volgend jaar op dezelfde plaats kunt aantreffen.

P.J. de Penning.

Heeft u inmiddels deze prachtige NBvV-Kalender 1980 al besteld ???

Laat er geen gras over groeien en doet het nu. Iedere dag van het nieuwe jaar heeft u er plezier van.

Vastgestelde verkoopprijs slechts f 5,—.

Verkrijgbaar bij uw afdeling of rechtstreeks van het bondsbureau. Voor afdelingen is de inkooprijs bij 10 of meer exemplaren slechts f 3,50 per stuk.

Bestellen door overmaking van het verschuldigde bedrag op giro 1148324 t.n.v. NBvV te Bergen op Zoom. Per omgaand ontvangt u het bestelde franco huis.

De volière van de maand

Deze maand willen we gaarne beginnen met de volière welke geplaatst is bij het bejaardentehuis 'De Vloed' in Son en Breugel. (Zie foto 1). Deze volière is gebouwd door leden van onze afdeling B 53, 'Het Putterke' te Son en Breugel. De vereniging was nog maar één maand oud toen het verzoek kwam of de leden in staat en bereid waren een volière te bouwen bij Huize De Vloed. Aangezien een nog zo jonge vereniging best enige positieve publiciteit kan gebruiken, was dat al een goede start. Het geld voor de bouw werd beschikbaar gesteld door de plaatselijke vestiging van de AMRO-Bank. Lang hebben de leden niet behoeven na te denken. Er waren er voldoende die handig genoeg waren om dat karwei te klaren en in een recordtijd van drie weken was de volière dan ook helemaal klaar. Wat een goede verstandhouding en samenwerking al niet kan doen. Tijdens de bouw toonden de bejaarden erg veel belangstelling, wat zeker voor de bouwers en de sjuwers een stimulans is geweest. Nu de volière gereed is en de vogels er in zitten, kunnen de bejaarden er volop van genieten. De volière is gebouwd tegen een glazen wand die deel uitmaakt van een gang welke naar de ontspanningzaal loopt. Zo kunnen de bejaarden, die niet meer buiten kunnen komen, toch van de

vogels genieten.

De binnenkooi is geheel opgetrokken van steen. Ook daarin is vanuit bedoelde gang een blik te werpen en kunnen de vogels die daarin verblijven erg goed worden geobserveerd. Bijzonder leuk is dat, vooral als er vogels zitten te broeden en er jongen zijn. De volière wordt bewoond door een aantal wildzangvogels, kanaries, zebrevinken, japanse meeuwtjes en een japanse nachtegaal. Deze vogels worden door de bejaarden zelf verzorgd.

De afmetingen van de volière zijn 5.50 m lang, 1.90 m breed en 1.90 m hoog. De binnenkooi is 2 m x 2.50 m x 2.20 m.

Er is, en de foto laat u dat duidelijk zien, een keurig stukje werk afgeleverd en wij wensen de nieuwe afdeling Breugel daar alle succes mee er vanzelfsprekend hopen wij ook dat de bejaarden er nog heel lang en erg veel plezier van mogen beleven.

Foto 2 toont u de volière van J. de La Vienne, Markt 13 in Middelburg. A diens volières zijn gebouwd van ijze

BLANKESTIJN

**VOGEL
HANDEL**
Bird specialist

Geheel vrijblijvend kunnen wij u aanbieden:
Diverse soorten tropische vogels, kanaries, papegaaien en Zuidamerikaanse parkieten.

Wij vragen te koop:
Diverse soorten Australische parkieten en prachtvinken.

**BLANKESTIJN'S
PET FARM B.V.
IMPORT & EXPORT**
Dahliastraat 39 - 3905 ZL Veenendaal
Telefoon (08385) 1 23 67 / 1 45 30

ORNI-MONDO
Frans Beirenslaan 125
2210 Borsbeek (bij Deurne-Antwerpen) België
Telefoon vanuit Nederland: 09.32.31.22.39.39

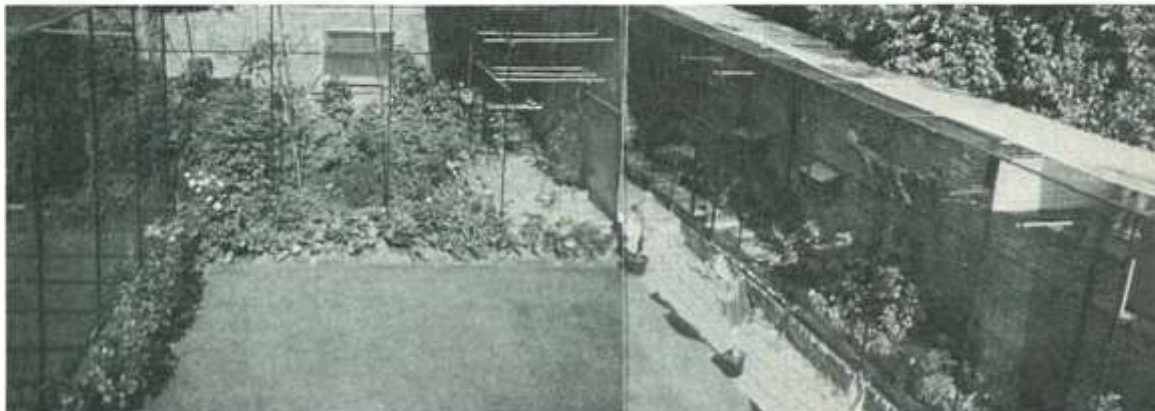
Altijd in voorraad grote variëteit tropische vogels w.o. bijzondere astrilden, diverse Afrikaanse en Zuid-Amerikaanse sijen, bruine- en andere rijstvogels, isabel spitsstaartamadines, tangara's, kolibries, toekans, toerako's etc.
Steeds koper van uw Australische prachtvinken, kanaries en parkieten.
Zaadzifters, ziekenskooien, schakelklokken, dimmers en andere benodigdheden.
Folders op aanvraag.
Onze collectie sportprijzen, zoals bekens, zuilen en medailles is uniek. Katalogus op aanvraag.
Prachtig materiaal tegen interessante prijzen.

ren pijp. Het raamwerk is vast gemonteerd op van stenen gemetselde funderingen. Een voliëre is 8.50 m lang, 4.50 m diep en 3.25 m hoog. Deze voliëre, waarin zwartkoptimalies, chinese spotlijsters, roodoor buulbuuls, pagodespreeuwen, putters, sijsjes, diamanduijjes, japanse nachtegalen, bourkes-, splendid- en elegantparkieten zijn ondergebracht, sluit aan op een binnenvoliëre van 4 x 4 m en 2.75 m hoog. De genoemde vogels kunnen het binnenverblijf in-en uitvliegen. Dit binnenverblijf is bij koud en winters weer verwarmd. Bovendien zijn er in dat binnenverblijf nog een 12-tal koolen opgesteld waarin andere vogels de winter in doorbrengen. Links

in de tuin is een in drie vakken ingedeelde voliëre gebouwd. Elk vak is 3 m breed, 2.50 m diep en 3.25 m hoog. In deze vakken zijn wat koppels lories gehuisvest zoals de Duskylorie, vrouwenlories en bloedvleklories. Rechts in de tuin is een 15 meter lange voliëre tegen een scheidingmuur gebouwd. Deze voliëre is ingedeeld in 10 vakken elk 1.50 m diep en breed en 3.25 m hoog. Hierin bevinden zich baardvogels, shamallijsters, lorie van de blauwe bergen, rode kardinalen, roodkoptimalies driekleur glanspreeuwen ect... De La Vienne heeft al enkele bijzonder leuke kweekresultaten behaald o.a. met Lorie van de Blauwe Bergen, zwartkoptimalies, rode kardina-

len, etc...

In diverse vollères zijn verscheidene struiken en heesters geplant. Vóór de vollères is een fraaie border aangelegd waar diverse soorten zomerplanten zorgdragen voor een bijzonder kleurrijk geheel. Het ziet er allemaal erg fraai en keurig verzorgd uit. Waar het de voliërebouw betreft ziet u dat er met eenvoudige en betrekkelijk weinig middelen zeer doelmatige vogelverblijven zijn te maken. Je moet er echter wel de ruimte voor hebben. Wij wensen de heer De la Vienne nog erg veel succes met zijn vogels en hopen spoedig van hem weer een verslag te mogen ontvangen betreffende een geslaagde kweek.

AUTOM.-DIM-REGELAAR NIEUWS!

LET OP! Voor het nóg beter regelen van de verlichting in uw voliëre, is de ADR belangrijk uitgebreid.

- 1e Vol-automatische regeling d.m.v. toepassing schemeringsschakelaar. Belangrijk bij donkere weersgesteldheid.
- 2e Speciale regelbare nachtverlichting voor vluchten en voliëre.

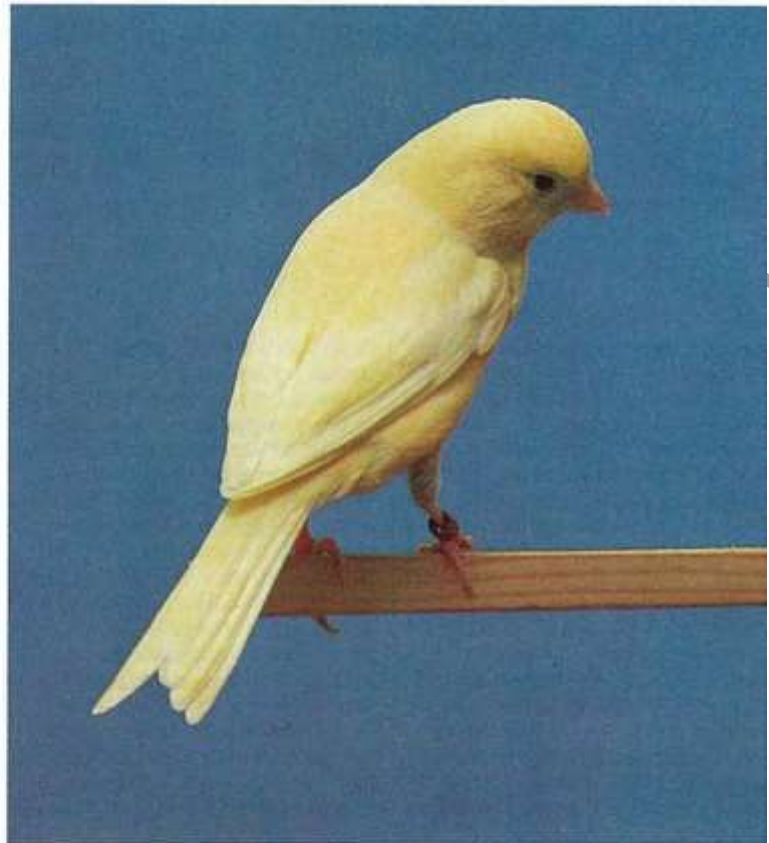
Ook van toepassing op reeds in gebruik zijnde ADR's. Documentatie wordt u op aanvraag gaarne toegezonden door **ADGEO, Charlotte van Bourbonstraat 29 - WEERT - telefoon 04950-3 78 92.** tot 22.00 uur voor informatie bereikbaar. Demonstraties voor verenigingen en adviezen worden op aanvraag door ons gegeven.

EDELCHEMIE PANHEEL B.V. vecht voor een schoner milieu

Fabriceert: NEOFLEX E-3-X, de beproefde frisse INSECTENDODENDE verf voor uw hokken, voliëre, broednesten, etc. Het gebruik van insecticide is 100 x minder.

Bel ons op...telefoon 04747-22 20

Foto's: T. Tilford en D. Avon uit
boek Pietpraat; Uitg. Helmond.

Geelivoor

Goudgeelivoor

Op verzoek van...

Dhr. Snejder uit Amsterdam zou graag een artikel over goudgeelvoren en geelivoren geplaatst zien in het maandblad, Marc Bosmans uit Hilvarenbeek schrijft dat hij problemen heeft met gele kanaries, jammer genoeg verzuimt hij aan te geven wát voor problemen.

Het is niet zo vreemd dat er over de 'simpele' kleurslagen in de geelfactorige vetstofserie enige problematiek bestaat, de oorzaak daarvoor is voor de hand liggend.

Het feit dat de praktijk en het vraagprogramma enigszins van elkaar afwijken werkt ongewild opvattingverschillen in de hand.

Naarom?

Gijk, bij alle roodfactorigen wordt onveranderlijk verlangd dat ze een zo sterk mogelijk ontwikkelde roodfactor laten zien, dat geldt dus voor ivoren en niet-ivoren, dat geldt voor intensieven en voor schimmels.

Dat is bij de geelfactorigen volkomen anders, onveranderlijk moeten de intensieve gele kleurslagen in het bezit zijn van de dubbele geelfactor, laarentegen mogen de schimmelvogels de geelfactor 'slechts' in enkele vorm bezitten.

Om het geheel nog iets gecompliceerder te maken wordt van de niet-intensieve geelfactorige ivoortinten een geelfactor verlangd die 'ergens' tussen dubbel en enkel zweeft. Het zijn de zaken voor de individuele fokkers zeker niet makkelijker naakt, buitendien kunnen daardoor erg eenvoudig opvattingverschillen bij de beoordelaars ontstaan.

Samengevat, wanneer bij de geelfactorigen niet als bij de roodfactorigen onveranderlijk een sterke geelfactor zou worden vereist zou veel problematiek al in de kiem gesmoord worden, omdat dat niet het geval is bij de problemen van zelf.

In allereerste instantie doordat er rijwel geen enkelgeelfactorige vogels meer zijn, in tweede instantie door de onontkoombare vaststelling dat de enkele geelfactor zich niet

echt als een factor gedraagt!

Wanneer de enkele geelfactor zich als een zelfstandige factor zou gedragen zou de paring van enkelgeel x enkelgeel onveranderlijk uitsluitend enkelgelen opleveren, de praktijk wijst uit dat zulks vaker niet dan wel het geval is.

De praktijk toont aan dat het geelbezit van kleurkanaries erg makkelijk en meestal ongewild versterkt kan worden, diezelfde praktijk toont eveneens aan dat het afzwakken van de geelfactor een vrijwel onmogelijke aangelegenheid is.

Ergo, de geelfactor van kleurkanaries gedraagt zich sterk cumulatief!

Voeg daarbij dat nog altijd wordt geadviseerd om intensief x schimmel te paren, dat gebeurt overigens al wel vijftig jaar, dat advies heeft er in sterke mate toe bijgedragen dat de enkelgeelfactorige vogels als het ware in het niets opgelost zijn. Want, in de praktijk komt dat advies neer op het paren van dubbelgeelfactorig x enkelgeelfactorig, voor de enkele geelfactor met rampzalige gevolgen.

Mocht U menen dat de door mij geponeerde opvatting te sterk in mineur getint is, hetgeen niet uitgesloten is, ik zou U er dan op willen

wijzen dat ik tienduizenden kleurkanaries heb gezien in de loop der jaren, daarbij bevonden zicht slechts drie(!) echte enkelgeelfactorige vogels.

En, ook die drie zullen zonder twijfel gerekend moeten worden bij de toevalstreffers.

Al met al is de fok van geelfactorige vetstofvogels een tamelijk ondankbare aangelegenheid, dat geldt in iets mindere mate voor de ivoortinten uit deze serie.

Ivoortinten moeten een gelijkmatige kleur over het hele lichaam laten zien, de moeilijk haalbare enkele geelfactor komt in het eisenpakket van de ivoren niet voor, voor de niet-intensieve geelfactorige ivoren ligt de moeilijkheid eerder bij de evenredige schimmelverdeling, niet zomaar bij het geelbezit.

Alhoewel ook bij deze kleurslag het geelbezit wel degelijk te sterk kan zijn, de omstandigheid dat de ivorfactor het eigenlijke geelbezit afzwakt versluiert veel.

Resumerend: dubbelgeelfactorig moeten alle intensieve geelfactorige vetstofvogels zijn; enkelgeelfactorig moeten alle niet-intensieve geelfactorige vetstofvogels zijn met uitzondering van de niet-intensieve ivoren; de intensieven mogen geen spoortje schimmel laten zien; de niet-intensieven moeten een gelijkmatige schimmelverdeling bezitten.

U zult er verstandig aan doen om er rekening mee te houden dat de dubbelgeelfactorige niet-intensieven welke ook bij U dit jaar weer geboren zullen worden niet als TT-vogel aangemerkt kunnen worden, raadpleeg de standardeisen!

Tekst: Jan Kuiper

VOGEL '80

Noteer nu al in uw agenda

Zie pagina 486 en 487

Kweek en kweekselectie 1-2

Het kweken van kanaries en andere vinkachtigen kan men op verschillende manieren doen.

Iedere methode, die gevolgd wordt, kan de kweker/liefhebber ongelofelijk veel plezier bezorgen. Niet alle methoden van kweken zijn echter even effectief.

De gekozen methode zal voor de kweker de meest effectieve moeten zijn in voor hem specifieke omstandigheden.

In alle gevallen zal de kweker bij de kweek wel rekening moeten houden met zijn vogels, die niet zonder meer in alle omstandigheden tot kweken kunnen overgaan.

In dit soort situaties ziet de kweker vele vragen op zich afkomen, waarop hij een goed antwoord moet weten te vinden, voordat aan de eigenlijke kweek van vogels begonnen kan worden.

De volgende vragen zijn in dit verband wel de meest actuele vragen:

1. Hoe moet de voorbereiding op de kweek geschieden?
2. Welke kweekhokken zijn het beste?
3. Hoe moet de lichamelijke toestand van de vogels, die in de kweekkooien moeten?
4. Welke condities zijn vereist voor een geslaagd broedseizoen?
Condities zoals:
  - a. Lichturen
  - b. Nestmateriaal
  - c. Opfokvoer en andere.

Vele vragen zijn tussen de bedrijven door al eens beantwoord, maar om wille van de duidelijkheid zal ik ze hier nog eens de revue laten laten passen.

Kweek en kweekselectie op conditiesfactoren.

Eerste even een woord vooraf!

De kanarie is een vinkachtige vogel, die een horizontale, iets golvende vlucht heeft. Om dit soort vogels in een goede kweekconditie te krijgen is het belangrijk, dat deze vogels na de tentoonstelling enige tijd (4 - 8 weken) acht ik beslist noodzakelijk)

kunnen uitvliegen in een ruime kooi of volièrre, die beantwoordt aan hun vluchtpatroon.

Voor alles zal de kweker zich echter steeds de vraag moeten stellen: 'Waarom houd ik vogels?'

Verder moeten we onderscheid maken tussen:

- a. Materiële (d.i. direct in materialen uit te drukken) huisvesting.
- b. Immateriële (d.i. niet direct in materialen uit te drukken, zoals hygiëne, voeding en zorg van de kweker) huisvesting.

1. Voorbereiding op de kweek

Dit is voor een deel immateriële huisvesting, maar deels ook behoort het tot de materiële huisvesting, daar waar we het hebben over het vogelverblijf, zoals de volièrre.

Door de kweker moeten de omstandigheden zodanig aan wat hij wil bereiken (kweken enz.) worden aangepast, dat daardoor de vogel in stemming komt en tot de kweek overgaat. (De overgang naar leg en broed is trouwens een hormonenkwestie).

We gaan nu eerst de vogels langzaam maar zeker wennen aan een ander dieet.

De meeste kwekers zullen nu zeggen: 'Ik geef ze een goed zaadmengsel en daarbij kracht- of opfokvoer en dat moet maar goed zijn!' Ik zeg dan: 'Ja, dat is dan al beter dan alléén maar zaad, maar het is verre van ideaal! Eet zelf maar eens dag in dag uit alléén maar boerenkool met worst en ik meen te kunnen stellen, dat men het dan na verloop van tijd wel kan schieten'.

Variatie in het menu is voor de mens belangrijk, maar voor de vogel minstens zó belangrijk.

Dit zijn volgens mij de tien geboden van de vogelkweker, die zijn vogels in de juiste broed-kweekpositie wil krijgen:

1. Geef naast een goed krachtvoer en zaad ook het vitaminerijke onkruidzaad.
2. Daarnaast is het verstrekken van mineralen en sporenelementen erg belangrijk, zonet onontbeerlijk.

3. Geef de vogels beweging.

Laat ze hun kostje opzoeken. (Verplaats b.v. de voer- en drinkbakken regelmatig. Strooi het onkruidzaad op de bodem van de volièrre uit.)

4. Gebruik het mineraalrijke rivier of strandzand als bodembedekking. (denk ook aan de gritvoorziening). Verstrek daarnaast we vogelgrit en roodsteen.

5. Ga langzaam over op een andere samenstelling van het zaad.

(In het maandblad 'Onze Vogels' staan regelmatig zeer goede aanwijzingen van voedingsdeskundigen, zoals Holsheimer en Himbergen)

6. Verstrek dagelijks vers badwater (alleen bij verwarmde huisvesting is dit noodzakelijk, bij onverwarmde huisvesting moet het echter ook regelmatig geschieden). Verwijder het badwater, nadat de vogels gebaad hebben. Verstrek nooit badwater na de middag, omdat de vogels dan niet voldoende kunnen drogen. Hierdoor ontstaat dan het risico, dat de vogels nog nattig de nacht ingaan en daardoor ernstig ziek kunnen worden door onderkoeling.

7. Voer langzaam het aantal lichturen op.

(Bedenk hierbij: 'Eén kwartie per week is al een extreme (is grote) marge'.)

8. Geef éénmaal per week (bij kanaries, meeuwen, zebra-vinker e.d.) en zoveel als nodig is (bij australische prachtvinken, zoals gouds spitsstaarten, rietvinken, amadines etc.) rauwe eischalier met struifresten.

9. Ontsmet kooien en alle broedbenodigdheden met een 3%-Hala midoplossing.

10. Bestrijd voor de broed alle schadelijke ongedierte en broedparasieten.

Begin met al deze voorbereidingen al direct, nadat de vogels van de ter toonstelling terugkomen, liever 2 er voor.

Eigenlijk begint de kweek al, wanneer het vorige kweekseizoen beëdigd wordt.

et is natuurlijk logisch, dat een opje, dat in het vorig seizoen als een legmachine heeft gediend, ik enk hierbij b.v. aan een amadine-opje, dat tot vijfmaal toe een nest van eieren gelegd heeft, nooit en te immer in het volgend seizoen vroeg roedrijp kan zijn. Geeft een kweker zo'n popje toch weer vroeg een nest, dan kan het voorkomen, dat zo'n dier in legnood komt, of zelfs legkramp en aandoeningen aan de legorganen krijgt.

propageer daarom: 'laat een pop nooit voor meer dan drie leg rondes of twee afgemaakte kweekrondes tot de kweek toe en geef ze daarna instens een halfjaar rust. Dat heeft dan dik verdiend!'

De kweekkooien

De kanarie is een cultuurvogel en roedt al gauw. Ik heb al vogels zien roeden in een gewone huis-tuin- en keuken zangkooi. Tropische vogels hebben in dit kader iets meer noten op hun zang. De factor ruimte speelt bij het maken van de broedkooien natuurlijk ook een grote rol. vereenkomstig is dit ook weer van toepassing op het samenstellen der kweekparen in kwaliteit en kwantiteit. De meest ideale kweekkooi is 60 cm. breed x 40 cm. diep x 40 cm. hoog. Deze heeft een zandlade met een diepte van 3 - 5 cm.

De zandlade kan het beste 10-15 cm. vóór de kooi doorlopen. Het front van de kooi kan iedere knutselaar zelf maken van dik vierkantjesgaas met 1 1/2 cm.

Bij het maken van de broedkooi en de inrichting ervan moet men vanuitgaan alle hulpmiddelen aan de voorzijde van de broedkooi te beschikken.

Dit heeft de volgende voordelen:

De kweekvogels hebben de volle nuttige ruimte.

Nestinspectie is altijd zonder veel moeite mogelijk.

Alle handelingen kunnen buiten de broedkooi verricht worden, zodat de rust binnen gewaarborgd wordt.

Dit soort kooien kan worden gebruikt voor zowel kanaries, als voor verse soorten tropische vinken en

vinkachtigen.

Dit soort kooien heeft tevens het voordeel, dat voor sommige tropen, die camouflage nodig hebben, ook een geschikte niet bewerkelijke broedkooi gevonden is.

Al met al wil ik echter niet zeggen, dat in varianten van deze kooi of zelfs geheel afwijkende modellen ook niet gekweekt kan worden.

Het materiaal van de kweekkooi.

1. Gebruik liever geen spaanplaat (dit kan kunsthars bevatten, dat door inwerking van licht en lucht gassen produceert, die voor mens en dier schadelijk kunnen zijn.)
2. Gebruik liefst uitgewerkt hout, indien mogelijk hardhout.
3. Gebruik zitstokken van zacht hout (vurenhout) Ø 1 1/2 cm.

De kweekkooi is natuurlijk geheel materiële hulsvesting.

III. Hoe moeten de vogels in de kweekkooi?

Hier komt weer een ander aspect naar voren en wel: 'kunde van de kweker'.

Ik heb nog nooit iemand wereldkampioen zien worden, die een man en een pop van 92 punten kocht, deze op elkaar zette en de jongen uit deze paring op de tentoonstelling bracht. Waar de oorzaak precies ligt weet ik niet.

Genetisch gezien moeten complexe (d.i. ingewikkeld samengesteld) eigenschappen, zoals grootte, vorm, bevedering en kleur, in hoge mate van erfelijke factoren afhankelijk zijn.

Het betekent echter niet, dat deze factoren ook in de jonge vogels moeten terugkeren.

De kans, dat deze eigenschappen echter op gaan treden in de jongen is bij willekeurig samengestelde stellen met goede eigenschappen natuurlijk aanmerkelijk groter dan bij vogels met duidelijk minder positieve eigenschappen.

Genetisch wetmatig is nl. een grote spreiding van erfactoren mogelijk, zodat een gelijkblijven van het niveau minder waarschijnlijk wordt, indien men verschillende erfactoren

op elkaar loslaat zonder deze in de hand te houden.

De beste garantie op het veilig stellen van de goede erfactoren en daardoor ook het kweken van kampioenen (lees: topvogels of potentiële kampioenen) is de **STAM**.

Kweekselectie naar fysieke (d.i. lichamelijke) kwaliteiten, is ook niet altijd te rangschikken onder conditionele factoren of erfactoren, hoewel beide wel degelijk verantwoordelijk gesteld kunnen worden.

De factoren grootte, vorm en bevedering kunnen volgens de geldende maatstaven gerangschikt worden onder de twee genoemde factoren, die bij de selectie een grote rol moeten spelen.

Maar het zijn niet alleen deze factoren, die een rol spelen. Ook het milieu (d.i. de omgeving, waarin de vogel verblijft) speelt een grote rol bij de ontwikkeling van deze factoren. Zo kan grootte in erfelijke aanleg aanwezig zijn met een voldoende, maar bij toediening van een ruweiwitgehalte lager dan 17% van de voeding, kan zo'n vogel onmogelijk uitgroeien tot een vogel met een grootte, die beantwoordt aan de geldende normen.

Hetzelfde geldt in eenzelfde mate voor vorm en bevedering. Andersom is het ook weer zo, dat een vogel, die in erfelijke aanleg maar een matige grootte kan opbrengen, een voldoende kan behalen naar de geldende normen, indien het jong in de groei-periode ruim de beschikking krijgt over ruweiwit.

Daarom zeg ik altijd maar: 'Paar nooit klasse aan klasse, want je schiet je doel voorbij! Wel echter: 'Bouw aan een goede stam!'

Bij deze beschouwing gaan we dan ook slechts uit van conditionele kweekbelemmerende factoren, aangezien kweekselectie op erfactoren (dus stamopbouw) in de volgende hoofdstukken nog aan de orde zullen komen.

'Goed kweken vergt ervaring, topkweken echter kunde, ervaring, tijd en kwekersgeluk'.

□

Exotische vogels als huisdieren? JA of NEE

door R.J. Sterk dierenarts

XIX Natuurbehoud (vervolg)

5. Niet zeldzame/bedreigde soorten (vervolg)

a. Zangvogels (orde Passeriformes; vervolg)

Prachtvinken (familie Estrildidae; vervolg)

De vorige keer hebben we gezien dat de in de handel zijnde Australische Prachtvinken (vrijwel) allemaal gekweekte exemplaren zijn; sommige soorten worden zelfs op grote tot zeer grote schaal gekweekt.

In schril contrast hiermee staan de **Afrikaanse Prachtvinken**; hiervan wordt het overgrote merendeel geïmporteerd als wildvang-exemplaren. Dit blijkt niet alleen uit verschillende onderzoeken en literatuurbronnen, maar bijvoorbeeld ook uit het feit dat het aantal aanbiedingen van particulieren zeer gering is, en die door handelaren bijzonder groot. Zo werden in 1974 en 1975 via het maandblad 'Onze Vogels' slechts 18 aanbiedingen gedaan (in totaal be-

trof het 10 soorten) door particulieren, terwijl handelaren toen een goede 300 aanbiedingen deden (hier ging het om 30 soorten). Hoewel de kweek doorgaans wat moeilijker is dan bij de Australische Prachtvinken, is deze beslist niet onmogelijk. In ieder geval kan geconstateerd worden dat een doelgerichte kweek van Afrikaanse Prachtvinken tot nu toe vrijwel ontbreekt, hetgeen wellicht verklaard kan worden doordat massale importen elke stimulans hiertoe ontnemen.

Via het blad 'Onze Vogels' werden in bovengenoemde periode door particulieren en handelaren in totaal 33 soorten te koop aangeboden. Het vaakst aangeboden werden: **Napoleonnetje** (*Estrilda E. troglodytes*), **Bandvink** (*Amadina fasciata*), **Oranjekaakje** (*Estrilda M. melpoda*), **Blauwfazantje** (*Uraeginthus U. bengalus*), **Zilverbekje** (*Euodice cantans*), **Blauwgrijs Roodstaartje** (*Estrilda G. caerulescens*), **Kleine Ekstertje** (*Spermestes cucullata*) en het **Goudbuikje** (*Amadava Sporae-ginthus subflava*).

Het overige aanbod betrof verschillende astrilde-soorten, druppelastrildes, Helenafazantjes, enz. Sommige soorten hiervan worden vrij regelmatig tot regelmatig aangeboden, andere weinig tot sporadisch.

De import van Afrikaanse Prachtvinken bedraagt jaarlijks tienduizend exemplaren. Voor Nederland is geen exacte gegevens bekend. Engeland werden gedurende de periodes 1970-1974 via Heathrow 10,5 geïdentificeerde Afrikaanse Prachtvinken aangevoerd (totaal 28 soorten); het werkelijke aantal ligt vast hoger, daar in diezelfde periode liefst 1,5 miljoen ongeïdentificeerde 'zaad-etende Passeriformes' werd aangevoerd waarvan een deel ongetwijfeld Afrikaanse Prachtvink moet zijn. Dit blijkt onder andere het feit dat de Verenigde Staten 1971 al 190.000 Afrikaanse Prachtvinken importeerde, terwijl in hetzelfde jaar de Verenigde Staten belangrijkste afnemer was van via Heathrow doorgevoerde vogel

Literatuurbronnen

1. SMIT, CP.J., R.J. STERK, H. WALVOORT. Exotische dieren huisdieren, ja of nee? een oriëntatie. Faculteit Dierengeneeskunde, Rijksuniversiteit Utrecht 1977.
2. INSKIPP, T.P. All heaven in rage; a study into the importation of birds into the United Kingdom. Royal Society for the Protection of Birds.
3. MARK, R.P.P. VAN DER. Zaa-etende tropische vogels. 3 D Zutphen: Thieme & Cie, 1965.
4. ROBILLER, F. Prachtfink dünnschnäblige. Berlin: Deutscher Landwirtschaftsverlag 1970.
5. ROBILLER, F. Prachtfink dickschnäblige. Berlin: Deutscher Landwirtschaftsverlag 1970.
6. RUTGERS, A. De gouldamadams en andere tropische vinken. Gorssel: Littera Scripta Man 1975.